

AMVONULU

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Oradea-mare 15—30. Augustu 1868. Nr. 16.

Anulu I.

Ese de doue ori pe luna; pretiulu de prenumeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu; 2 fl. v. a. pe diumetate de anu; era pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

Dominec'a XIII. dupa S. Rosale.

. Predica

(din predicile fericitului **Petru Maioru** edate in Buda 1810*).

Pecatulu lu face pre omu nefericitu acum si in lumea acést'a

„Pre cei rei i va perde cu reu.“ (Mat. XXI, 41).

Abiá remane veduva o bieta mulere, si eta cá asemene unei vitie de viia, care neavendu radímu, cade la pamentu, e calcata de toti. Unulu o necasesce cu judecate, altulu o asupresce cu detorie; unulu o sfadesce si galcevesce asupra ei, altulu o infrica; de tote partile e incungiurata cu dusmani, si acést'a numai pentru acé'a, pentru cá lipsesce celu ce o aperá. „*Veniti! si se nu ne fia indurare de veduva*“ (Intiel. II. 10).

Oh ticalose suffete alu peccatosului! tu esci veduv'a acea parasita, remasa lipsita de spriginel'a ta, care e Ddieu; dar in veduvi'a ta nu esci demnu de mare indurare, pentru cá nu siluici'a naturéi fu, care te fece a rumpe legatur'a logodnei tale nepretiuite, ei reutatea voiei tale. Abiá te desparti tu de mirele teu celu mare, cu carele ai fostu unitu prin daru,

*) Pana celelalte opere ale neuitatului nostru *Petru Maioru*. (precum ambele sale istorie, despre inceputulu limbei romane etc.) provocara o adeverata revolutiune in lumea literaria, si alarmara la lupta inversiunata pre scrietorii nationali si straini, pana atunci predicile sale trecura in linise, fora toietu in sute si sute de mane, in cátu abiá era pe acele tempuri preotu romanu, care se nu le fia folositu. Astadi abiá se mai afla din ele câte unu esemplariu pe ici cole pe la veterani. Noi publicámu aci un'a dintre ele, pentru de a reaviá inaintea prea on. nostru cleru memori'a acestui anteluptatoriu national; si pote cá vomu mai publicá inca in decursulu tempulu un'a séu alt'a, *deciharandu, cá deca vomu fi provocati din mai multe parti, pe lenga tote lucrurile, ce le avemu, vomu intreprinde bucuros, a dá predicile de dominece, de serbatori si la mortu ale lui Petru Maioru in o noua editiune cu litere si coresa dupa starea de cultura a limbei nostre de astadi. Cei cari aru dori acést'a, se binevoiesca a ne incunoscintia cu orecare ocaziune binevenita.* (Red.)

indata se redica toti asupra ta, dicundu: ... „*Ddiu l'a parasitu, persecutati-lu si lu apucati, cà-ci nu este celu ce mantuieste*“ (Ps. LXX. 11). De ar fi macar se ti deschidi ochii, si se vedi reulu, si deca nu ti pasa, cà ti-ai pierdutu mirele, se ti pase dara de daun'a cea mare, care ti vene din despartirea acest'a periculosa. „*Cunosce si vedi, cà amaru e tie a mc parasi pre mine, dice Domnulu Ddiulu teu*“ (Ier. II. 19). Amaru, cu adeveratu amaru! Cà-ci a esitu acum dela divanulu ddiiescu judecat'a cumplita: „*Pre cei rei i va perde cu reu!*“ Nu cauta la némulu teu maritu, nu cauta la demnitatea mai mariloru tei; care e vinovatu, cauta se porte pedeps'a pecatului seu. Care cetate erá odiniora iubita de Ddiu ea Ierusalimulu? Ca o viia bineplacuta lu sedise Ddiu pe muntii cei desfetati ai Palestinei, si i dede legea sa gardu, lu aparà de gintile dusmane, i sedise turnu baseric'a sa, i puse tésu altariulu seu, si nu crutià nimien, câte le potea face lui. „*Ce voiu face inca viici mde, si nu am facutu?*“ (Is. V. 4). Si totusi, ce s'a alesu din Ierusalimu pentru pecatele sale? S'a pustiu, încatu acum cu totul e selbateita. Cà-ci „*pre cei rei i va perde cu reu!*“

Eu din tote daunele si nefericirile, ce le aduce pecatulu asupra pecatosului, *voiu cuventá astadi numai despre cele tempurali*, si voiu aratá, *cà pecatulu dauneza pre omu si in bunetatile lui cele din afora si in cele din laintru.* (Luati a minte!).

Tote bunetatile omului cele din afora, cum sunt: sanetatea, averea, onorea, marirea, tote le fura pecatulu. Si spuneti-mi, cine a adusu in lume tote relele, cari domnescu? Cu adeveratu nimene altulu, fora numai pecatulu stramosiului Adam. Deci dar deca pecatulu fu inimiculu acel'a, care aduse atãta oste de danne in lumea tota, au nu va poté aduce acel'asi pecatu tote relele intru o casa? Fiacare pecatu face in omulu pecatosu dupa mesura acelesi frupturi, cari le fece pecatulu stramosiescu in genulu omenesc. Dreptu ace'a precum pecatulu stramosiescu nu numai se redica asupra sufletului, lipsindu-lu de darulu cerescu, ci se redica si asupra trupului, aducundu mortea, bolele, dorerile, ostenel'a, necasurile, seraci'a, asiá si pecatele cele personali nu numai dauneza (pagubescu) sufletulu in bunetatile cele sufletesci, ci dauneza si trupulu in cele tempurali. Precum scrinitur'a, esindu osulu din locul seu, nu pote se nu aduca dorere omului; asiá fiacare fapta rea, deorace ace'a e in contra scopului seu celui firescu, nu pote se nu traga cu sine pedepsa. Deca ni se intempla ceva reu, noi punemu vin'a pe unulu séu pe altulu, punemu vin'a pe vecini, cari sunt cu urgia catra noi, pe consangeni, cari ne invidieza, pe stapani, cari ne pandescu; macar cà caus'a adeverata si isvorulu totororu intemplariloru nostre rele, este pecatulu. „*Dreptatea inaltia némulu; éra pecatele impucineza sementile*“ (Parab. XIV. 35). Pecatele sunt, cari imbuldiescu atãte rele asupra nostra; si precum ele de alte ore au nimicitu imperatie intregu, apoi socotiti voi ensive, se le fia ore greu,

a nimici o casa? Si totusi cum nu ieau sama pecatosii nepreceptuti la caus'a principale a daunelor sale! Duceti Iub.! in casele vostre pietatea, si cu ea ati dusu totu binele; alungati nedreptatea, si veti alungá totu reulu: „*Dreptatea inaltia nêmulu; éra peccatele impucineza sementiele!*“

Niceforu ne scrie in istori'a sa, cã imperatulul Foca, vedindu-se urgisitu si nesuferitu de toti ai sei; pentru ca se si-asecure vieti'a in contra a totu pericululu, demandã se se prefaca curtea lui in tipu de o cetatiuia, care se nu se pota cuprinde din neci o parte. Ci candu se redicau si se intariau zedurile cu mare nevointia, se audi in intunereculu celu mai mare alu noptii unu graiu infricosiatu, care strigã: Stã! stã imperate! ce vrei se faci? de inalti tu zedurile tale pana la stele, totusi voru cadé, deca nu vei departã pecatulu. „*Si de ai redicã zedurile pana la ceriuri, fiindu cã reulu e in laintru, se pote invinge preca usioru cetatea.*“ Asiã si urmã. Pentru cã inca in diua ace'a, candu fu gat'a cetatea, imperatulul fu atacatu, si si-pierdú impreuna vieti'a, domni'a, averea, invetiandu-ne prin nenorocirea sa, cã reulu, de care avemu a ne ferí mai tare, decãtu de ori-ce altu reu, este pecatulu, pustiitoriulu a tota lumea.

Dar pentru intielegerea mai mare a acestui adeveru, se cade se luati aci sam'a Iub.! cã pedeps'a nu urma totu de un'a indata, dupace se fece pecatulu. „*Pecelluitu-ai in saculetiu foradelegile mele, si ai insemnatu ori-ce am gresitu*“ dice S. Jobu (XIV. 17). Asiã dar Ddieu nu platesce totu de un'a indata, ci scrie in carte. Pune peccatele unulu peste altulu in cumpena, si apoi candu se implinesce mesur'a, vene la pedepsa. Cã-ci deca provedinti'a ddieesca tiene cumpena, mesura, si numeru in tote lucrurile, precum se dice: „*Tote cu mesura, si cu numeru, si cu cumpena le-ai ronduitu*“ (Intiel. XI. 21) apoi cine va cutezã se dica, cã ace'a nu o tiene Ddieu si in lucrulu pedepseloru? Ba S. Scriptura ne invetia pre noi despre acést'a doosobitu prin ace'a, ce dice Ddieu lui Avramu, candu promise Palestin'a celoru ce se voru nasce din densulu, adeca dise Ddieu, cã nu le va dá inca se intre in dens'a pana peste patru sute de ani, pana candu adeca amoreii, plinindu-se numerulu foradelegiloru loru, nu se voru aflá demni ca se fia despoiati si lipsiti de acea tiera frumoasa. „*Éra intru generatiunea a patr'a se voru intorce aici, pentru cã peccatele amorciloru nu s'au implinitu pana acum*“ (Gen. XV. 16).

Acestu adeveru inca si mai chiaru lu arata Cristosu in S. Evangelia, profetindu derimarea Jerusalimului si adaugundu: „*Si voi pliniti mesur'a parintiloru vostri*“ (Mat. XXIII. 32). Iuse numerulu acest'a nu e totu de un'a asemeno. Pre unii i pedepsese Ddieu de locu, candu incepu a pecatui, pre altii la midiloculu releloru, pre altii mai la capetulu foradelegiloru. Ci se vena pedeps'a ori mai tardiu, ori mai curendu, destulu, cã ace'a vene dela pecatu, care o trage dupa sine acum iute, acum incetu. Corabi'a nu se neca indata ce se face vre o gaura in dens'a, ci numai dupa ce s'a implutu de apa; si totusi ori-candu se neca, caus'a innerarii sale este gaur'a, ce s'a facutu in fundulu ei. „*Éra peccatele im-*

puțineza sementicle.“ Pecatosii socotescu, că dorme Ddieu, și că nu va mai veni, și nu i va pedepsi fiindu că intardiă; ei ascepte, că va veni cu adevăratu, ba stă acum gaț'a se vena. „*De va intardiă, ascepte-lu pre elu, că curundu va veni, și nu va intardiă*“ (Avoc. II. 3).

Dreptu acce'a, deca me vei întrebă, candu va veni nevoi'a și amarulu asupra casei tale, ti voi răspunde: Atunci candu va fi plinita măsur'a pecatelor tale. Și era deca me vei întrebă, candu va eși necesulu din cas'a ta, candu va eși bol'a, galceva, împarechiarea, nefericirea? Ti voi răspunde, că va eși atunci, candu va fi esitu antăiu pecatulu. „*Era peccatele impuțineza sementicle.*“ Asiă e! Caus'a totororului relelor este peccatulu. Care e caus'a secetei, a nefruptuirii tierinelor, a scumpetei pe pamentu? Peccatulu! „*Pusa pamentulu celu fructificatoriu intru saratura de ventateea celoru ce locuescu pe densulu*“ (Ps. CVI. 34). Caus'a bataielor și a nimicirii tierelor se cade se o cercămu nu aiurea, ei aici pe pamentu intru nedreptatile judocielor, intru desonorarile, ce se facu basericelor, intru pismele, cu cari se manca unulu pre altulu, intru asuprelele seraciloru. „*Imperati'a se muta dela unu nēmu la altu nēmu pentru strembatati și pentru sumetie, și pentru avutie (lacomie)*“ (Sirach X. 8). De nu aru parasă creștinii pre Ddieu, aru fi purure in pace. „*De ai fi amblatu in calca lui Ddieu, ai fi locuitu cu pace in veci*“ (Bar. III. 13). Și care e caus'a mortii celei fora tempu? Foradelegea! dice Solomonu. „*Fric'a Domnului adauge dilele, era anii necredintiosiloru se voru impuține*“ (Parab. X. 28) și S. Tovitu numerandu nevoiele pe-poporului, arata că tote aceste isvorescu din peccatu. „*Că nu amu ascultat mandatele tale, și ne-amu datu in gēfire, și in sclavia, și in morte, și in esemplu de ocaru la tēti, la cari suntemu resipiti*“ (Tov. III. 4).

Ce poftiti mai multu? Ajunge se cetiti a dou'a lege a lui Moise, și se ve convingeti, cum vre Ddieu se incuru peccatulu cu tote relele, ce sunt pe pamentu. „*De nu vei ascultă mandatele lui Ddieu — dice Moise — Ddieu te va pedepsi cu bole, cu seracia, cu cinma, cu neintocmirea aerului, cu tempuri rcle, și va face, ca se fii silitu a sicrbi dusmaniloru in fome purure, in parasire, in desonore. Vei fi blastematu in tierina, blastematu in turmele tale. blastematu in muicrea ta, blastematu in fii tei. Și voru veni peste tine tote blastemurile aceste*“ (Mois. V. lege. XXVIII. 15 etc. 45).

Ce diceti la aceste iubitorulu! Veti dice dora, că asprimea acest'a o-a tīenatu Ddieu numai in legea vechia, care eră lege de frica și de sclavia; era nu in legea noua, care e legea de iubire și de daru? An nu și Domnulu nostru Isusu Cristosu, înainte de a vindecă morbosii, le iertă mai antăiu de comunu peccatele, aratandu prin acest'a, care e radecin'a cea rea a tota bol'a? Asiă fece cu slabanogulu acel'a, pre care, spargundu acoperementulu casei, lu lasara in midilocu inaintea lui. Asiă fece și cu celu alaltu slabanogu, care jacuse in bol'a sa 38 de ani, dicundu-i: „*Eta că te-ai facutu sanclosu, de acum se nu mai peccatuesci, ca se*

ti fia tie ceva mai reu“ (Inu V. 14). Si S. Pavelu apostolulu arata chiaru, ca caus'a boleloru nevindecate si a mortii celei fora tempu, ce s'a intemplatu in Corinth, era calcarea de cele sante, adeca pentru ca se cuminecau fora vrednicia. „*Pentru acest'a multi sunt intre voi nepotintiosi si morbosi, si dormu multi*“ (Cor. XI. 30) si in epistol'a catra Romani: „*Necasu si imbuddicla peste totu sufletulu omului facatoriu de reu. Marire, si onore, si puce totu celui ce face bine*“ (Rom. II. 9). Asiá este! nu fia intre noi pecate, si nu voru fi nici pedepse. „*Nu face rele, si nu te va prinde pre tine reulu*“ (Sir. VII. 1).

Cátu sunt dar de nepreceptuti crestini ai aceia, cari ca se ajunga la bine, apuca a face reu! Cátu sunt de nepreceptuti omenii aceia, cari socotescu a-si inmulti averile sale cu castiguri viclene! Cátu sunt de nepreceptute muierile acele, cari ca se si-tiena casa, se dau in cunoscintie si amicetie peccatose si fora resine! Au nu era mai bine, se caute mai antaiu imperati'a ceruriloru, si dreptatea si darulu lui Ddiu, si Ddiu le-ar daru loru imprema cu mantuirea sufletulu inca si cele ce sunt de lipsa spre nutrirea trupulu. Ci ei facu chiaru ca jidovii, cari ca se nu si-perda tier'a, ucisera pre Domnulu Cristosu, si cu acest'a perdura si pre Mesia, si si-perdura si tier'a. Se nu creda nimene, ca facundu reu, va ajunge la bine: „*ca-ci mortea, si sangele, si pricca si sabia, asupriri si fome, si bataie, asupra celoru fora de lege s'au zeditu aceste tote*“ (Sir. XI. 11).

Dar vei dice: bine! inse cu tote aceste vedemu pre multi omeni rei, ca sunt fericiti in lumea acest'a, si cu tote ca nu se lasa nici decatu de reutate, totusi sunt fericiti pana la morte! Ve voiu spune, cum e acest'a. Nici unu omu nu e atatu de reu, ca se nu faca vre odata si ceva bine, precum nici nu e nici unulu atatu de bunu, ca se nu faca ceva reu. Deci fiindu Ddiu prea bunu si dreptu, nu lasa nici odata neresplatitu luerulu bunu, de si l'au facutu acest'a omenii cei rei; ei fiindu ca bunetatea ace'a, ce o-au facutu reii si peccatosii, nu e adeverata bunetate, ci numai naluca de bunetate, deoarece nu o-au facutu in statulu darului; pentru ace'a o respaltesce Ddiu cu bine trecatoriu, tempurale, adeca in lumea acest'a, ca apoi in ce'alalta lume se fia nefericiti si se se pedepseca in veci pentru relele, ce au facutu. Asiá si omenii cei buni, pentru ca si ei au facutu candva ceva reu, Ddiu pentru acelu reu puciu i pedepsece in lumea acest'a cu seracia, cu bole, cu asuprele, si alte asemenea, ca apoi in lumea fiitoria se respaltesca cu fericire eterna bunetatile multe, ce le-au facutu. Deci nici cei rei nu pentru ace'a gusta bine in lumea acest'a, decatu pentru ca si ei au facutu ceva bine; nici cei buni nu pentru ace'a suferu reu in lumea acest'a, pentru ca sunt buni, ci pentru ca si ei au facutu candva ceva reu. Asiá cei rei, pentru ca au facutu ceva bine, si-ieau binele in lumea acest'a, si cei buni, pentru ca au facutu candva ceva reu, si-ieau reulu in lumea acest'a. Precum response parintele Avram avutului celui din iadu: „*Fiule! adu-ti a*

minte, că ai luat cele bune ale tale în victi'a ta, și Lazaru asemene cele rele; deci acum acest'a aici se mângăia, ăra tu te chinuesci" (Luc. XVI. 15).

Dreptu ace'a Iub.! candu veti vedé vre o femea, că se nutresce, se îmbraca, și-tiene casa cu fapte de rosine și cu moravuri rele, séu veti vedé vre unu omu, că se învătuesce, séu și-castiga onore și vedea cu violenție și reutată, și i este bine în lumea acést'a, ăra voi ori-cătu lucrati, ori-cătu sunteti de blandi și cu omenia catra toti, totu sunteti secaci și trairi în nécasuri și asuprele, se nu cugetati, că aceia pentru ace'a gusta bine în lumea acést'a, pentru că ei sunt rei, nu, ci pentru că și ei au facutu ceva bine, séu au datu elemosina la vre unu seracu, séu venu la baserica în serbatori, și asculta S. Liturgia, pentru ace'a Ddieu le dă bine în lumea acést'a, ca apoi se aiba în veci reu, tortura și amaru în lumea cealalta pentru pecatele lor cele cumplite. Asiá se întempla și între omeni; candu a esítu judecat'a cutarui facatoriu de rele, ca se lu spendiure, unulu i duce de mancatu, altulu de beutu, toti sunt cu blandetia și cu iubire catra densulu, și lu mângăia; pentru ce? Dora pentru că a furatu? Pentru că a gefuitu drumarii? Pentru că a batutu și a omoritu? Ba nu! Ci pentru că și elu e omu, și elu è deapropole nostru. Deci pentru că și elu e omu, toti sunt cu iubire catra densulu; ăra pentru că e facatoriu de rele, lu spendiura.

Ce diciteti dar, au cuvine-se se faceti reu, ca se ve merge bine? Ba nu! Ci se cade se facemu totu de un'a bine, că-ci deca Ddieu resplatesce intru atât'a și o naluca de bine, ce facu cei rei, cu cătu mai vertosu va respłati celoru buni binele adeveratu? Se cuvene, se ne ferimu totu de un'a, de a face reu, pentru că deca Ddieu pedepsesce intru atât'a și în cei buni pecatele cele mice și usiore, cum va pedepsi apoi pre cei rei pentru pecatele cele mari și nesuferite?

Fratiloru! Ddieu dă în lumea acést'a celoru buni atât'a avere și atât'a bine, cătu vede, că le este de lipsa, ca se pota dobendí mantuinti'a sufletului, dupa cum dice profetulu Davidu: „*Cei ce caută pre Domnul nu se voru lipsi de totu binle*“ (Ps. XXXIII. 10). Asemene și reulu lu dă celoru buni cu mesura, chiaru precum face mediculu, care nu dă morbosului multe lécuri, ci numai câte i sunt de lipsa. ăra celoru fora de lege nu asiá. Acestor'a li se dă reulu spre pedepsa, pentru ace'a li se pote dá fora crutiare, de ora ce nu sunt pe lume rele asiá mari, de cari se nu fia demnu pecatulu. Asiá dara vedeti, că pentru ca se aveti bine, și se fiti fericiti, se cade se fiti drepti, ăra nu rei și fora de lege.

Eta dara, că e adeveratu, cumca pecatulu e acelu telhariu, care în totu tempulu ne despoia de tote bunetatile firii cele din afora. Inse se punemu, că tote aceste ni le lasà, ce folosu avemu, de or'a ce ne rapesce bunetatile din laintru, cari facu pre omu se vietuesca dupa mintea cea întreaga, adeca se vietuesca ca o fiintia ratiunale, cuventatoria. Candu se face nunta, de va fi frumoasa cas'a, frumosu ospetiulu, frumosi servitorii,

frumose margaritariile, éra mires'a de va fi urita, desfetarea nu pote se fia frumosa, pentruca frumseti'a, carea s'ar cadé se fia lipsesce. In acel'asi chipu de este unu peccatosu maritu, onoratu, sanetosu, si voiesu pentru mii de desfetari, dara intr'ace'a sufletulu seu e mai negru decâtu unu tetiune, mai ticaitu decâtu unu asinu, si mai animalicu decâtu ense animalele, cum pote se fia acel'a fericitu? Binele adeveratu, onorea adeverata, aurulu adeveratu e acel'a, ce portàmu in laintrulu nostru, in vasulu stricatiòsulu alu trupului nostru moritoriu: „*Acemu tesaurulu (comor'a) acest'a in vase de lutu*“ (II. Cor. IV. 7). A vietiu' ca unu cuventatoriu, a se acomodá dupa legile omenimii, a nu face altor'a cele ce n'ai voi se tí se faca tie. Acést'a comora e inchisa intru noi. Dreptu ace'a ce folosu este se fia vasulu adornatu, se fia domnescu, deca s'a furatu comor'a, carea erá intr'ensulu?

„*Celu mai mare reu alu omului este a fi reu*“ dice S. Joanu gura de aur. Acést'a e ticalosi'a prima a celoru rei, cà sunt rei. Desi nu i ar pedepsí Ddieu, ba chiaru de i ar noroci, ei totusi sunt ticalosi, fiindu cà sunt peccatosi, precum e ticalosu unu bolnavu, macar cà doctorulu nu lu-necasiesce, ci lu-tiene culcatu in patu de flori, in patu luminatu si cu pilote. — Sciti cum remane omulu dupa pecatu? Remane ca unu animalu, ba inca mai reu decâtu animalulu. Animalu lu-numesce Spiretulu S. in mai multe locuri ale S. Scripture, acum o vitia de animalu, acum alta vitia de animalu, pentru ca se arate, cà peccatosii nu sunt numai ca unu feliu de animale, ci sunt o uritiune adunata si ingramadita de tota ples'a de dobitocie. S. Mateiu si S. Luca i numesce pui de vipere, pentru reutatea veninului loru: „*Pui de vipere! cine vi-a aratatu voue se fugiti de man'a venitoria?*“ (Mat. III. 7). Jeremia prof. i numesce cai nebuni pentru necuratiile cele spurcate: „*Cai nebuni spre parte femeesca s'au facutu, fia care spre mnierea deapropelui seu renchezá*“ (Jer. V. 50). Prof. Ezechielu i numesce scorpie, pentru dasmanie: „*Selbatee se voru face si se voru aduná asupra ta impregiuru, si in miediloculu scorpiloru tu locuesci*“ (Ezech. II. 6). Ensusi D. Cristosu vorbindu despre Irodu, lu-numí vulpe: „*Mergundu spuneti vulpei aceleia*“ (Luc'a XIII. 32). Amu fi fora capetu de amu voi se aducemu tote cu amenuntulu, câte se potu dice spre doveda, ca se se arate, cà peccatosulu, nevietiuindu dupa cuventu, adeca dupa mintea integra (ratiune), neci nu e omu ci animalu; ba cum amu disu, inca mai reu decâtu cusesi animalele. Pentruca animalele nu peccatuescu intru lucrurile sale, si nu sunt supuse boldului cuoscintiei, neci pedepsei. Apoi precum insemna cu aduncime S. Dionisiu despre numele domnediesci C. IV.: ace'a ce e smenta séu reu in omu, in animalu pote fi bunu. Nu e bunu cane acel'a, care nu e manicsu, nu e bunu calu acel'a, care nu e lacomu si nesatiòsu, nu e bunu tauru acel'a, care nu e cutozatoriu. Voi ensii-ve, ca se vendeti vitele vostre mai cu pretiu, le laudati catra cumparatori in tergu, cà au gura buna; si asiá aratati, cà sunteti incredintiati, cà ace'a ce e reu in firea cea de susu,

bine în firea cea de giosu. Deci animalele sunt mai pucinu decâtu animale, cându lucra după firea lor, pentruca lucrându asiá, lucra bine; éra din contra omulu pecatuindu, e mai multu decâtu animalu, pentruca lucrându după firea animalica, lucra reu. De unde se face nedemna, de a se numi omu.

Dar ce? Pecatosii fiindu cu totulu cufundati în binele celu de facia a desfétariloru însielatorie, nu ieau sama la relele cari i ajungu sí în vietí'a acést'a; nu ieau a minte la relele cele din afóra, nu ieau a minte, la relele cele din laintru; sí macarcà de multe ori vedu, cà i bate Ddieu, totusi nu voru se precopa. Ba înca ori ce alta voiescu se creda mai bucurós, decâtu cà pedepsele acele venu dela Ddieu. — Nu faceti asiá, voi iubitoru! ci apneati-ve de sfátulu, ce vi-lu dà Ddieu pentru binele vostru: „*Fiiule! nu semená pe brazdele nedreptatii, sí nu le vei secerá pre ele cu siepte parti mai multe*“ (Siraen VII. 3). — Ce socotiti voi, cà este a calcá legea lui Ddieu? Este a semená ticalosia în tíerin'a pecatului! Strembetatea ace'a, ce faceti voi lui Ddieu, nebagandu sama de puterea lui, urgisindu amiceti'a lui, lapedandu-ve de ascultarea lui, sunt brazdele unde aruncati acést'a sementia ticalosa. Adevératu e cà Ddieu nu pedepsece totu de un'a îndata. Dara apoi ce e? Elu va pedepsi de siguru la tempulu seu. Nu îndata câtu se semena, îndata se sí secera, ci după pace se coce hold'a. A ore îndata urma pedeps'a după gresiela, precum se întâmplà angeriloru în ceriu, cà abia se miscase îndresneti'a lorú resmiritia (rescola), îndata sí fura respítu. A ore sí mai de comunu urma pedeps'a mai tardiu. Atunci pecatulu se asemena sementiei, carea cu tempu se coce, sí apoi se secera în rodurile de amaritiune sí de necasu: „*Am vedutu cà cei ce ara cele fóra de cale, sí cei ce le semena, doreri sí-secera síesi*“ (Jov. IV. 20).

Deci nu ve incredintiarcti neci odiniora pecatului. Nu dícteti: Voiu face pecatulu acést'a sí apoi me voiu marturísu. Cine scie, deca voiesce Ddieu numai pentru pecatulu acél'a se te pedepseca, sí se te pedepseca pe locu? Cine ar fí dísu cà numai unu pecatu alu lui Davidu sí unu pecatu asiá usioru, cum éra o desiertatiune fóra daun'a cuiva, ar avé de a pedepsi tota imperati'a sí se omora siepte dieci mii de omeni?! (II. Reg. 15). Sí totusi asiá fu. Sí chiaru de nu ar voi Ddieu se te pedepseca îndata numai pentru pecatulu acél'a, totusi poti scéi cà nu vei scapá nepedepsitu: „*Si unulu, carele gresiesce, va perde bunetate multa*“ (Ecles. IX. 51). Nu totu de un'a le va perde tote de o data, ci le va perde la tempulu seu. „*Va perde bunetate multa*“ — Dreptu ace'a în locu de a semená pe brazdele nedreptatii, se ne apucàm a semená pe brazdele dreptatii, sí a semená intru binecúventare, adeca în multime de fapte bune. Sí asiá ne vomu face demni a secerá odata fruptulu acelei binecúventari, adeca resplat'a cea fóra finitu. „*Celu ce semena intru binecúventare, intru binecúventare va sí secerá*“ (II Cor. IX. 6) Amin.

Dominec'a XIV. dupa S. Rosale.

Predica

(din scriptele repausatului **Luc'a Popu Munténu**).

Despre detorintiele conjugali.

„Ascemenatu-s'a imperati'a ceriului omului imperatu, care a facutu nunta fiului seu.“ (Mat. XXII. 2).

Imperatulul eternu D. Ddiu ne chiama pre toti la nunt'a Fiiului seu, ne chiama — cum graiesce S. Ev. Luc'a: „*ca se mancãmu sî se bemu la mes'a sa, intru imperati'a sa.*“ Sî precum in lumea acést'a, Iub. Cr.! candu ne chiama pre noi la vre o nunta, fora de intardiare ne gatimu, imbracandu-ne cu haine frumose, agonisandu-ne mai antãiu chel-tuiele (spese) sî ducundu daruri sî presenturi, chiaru asiã sî candu ne chiama Ddiu la nunt'a fiului seu, este delipsa, ea se ne imbracãmu cu credintia adeverala, cu fapte bune, cu postu, rogatiune sî misericordia, cu devotiune, blandetia, pietate, paciintia sî alte virtuti frumose, — cã-ci de vomu face altmintrele vomu fî de ocara sî batjocura inaintea totoruru omeniloru sî angeriloru, — sî neavendu haina de nunta, „*legandu-ne manele sî petiorele, ne voru aruncã intru intunereculu celu din afora, unde va fî plansu sî scrãsnirea dintiloru*“ (Mat. XXII. 13). — Ne a chiamatu D. Ddiu la nunt'a ace'a, la desfetarca acc'a, ce limb'a nu o pote spune neci anim'a omului nu o pote petrunde; inse indereticulu genu omenescu n'a bagatu in sema cuvintele facatoriului seu, ci pre servii lui, pre profetii din legea vechia i-a uritu sî i-a gonitu afora din mosiele sale, ucidandu pre cei mai multi cu morte cumplita. Se coborî din sinulu Parintelui seu ensusi Ddiu omulu, care ni-a aratatu calea adeveralui, evangeli'a dreptatii, intarindu prin minuni sî parabule invetiatur'a sa, pana la patim'a sa spontanã (de buna voia); inse neci pre acestu mnelu alu lui Ddiu nu lu-ascultara omenii; — „*O genu necredintiosu! pana candu voi mai fî cu voi? pana candu ve voi suferi pre voi!*“ (Mat. XVII. 16) eschiamo Mantuitoriulu. Dupã inaltiarea sa la ceriuri éراسi a lasatu D. Cristosu servi credintiosi, ca se chiamo la nunt'a sa pre fiii sei, pe cari i-a rescumparatu cu sangele seu scumpu; a tramisu pre SS. sei apostoli sî invetiacei sî pre episcopi sî preoti, urmatorii loru, — dara omenii sî pre acestia i-au chinuitu sî i-au omoritu: mai antãiu ucisera cu petre pre A. Diaconulu Stefanu, fripsera de viu pe focu pre S. Laurentiu, restignira pe cruce pre S. Andreiu, aruncara spre mancare leiloru pre S. Ignatu s. a.

Sî ore, iubittii mei, cari sunt causele, cari oprescu pre omeni ca se nu se gatesca de nunt'a ace'a, la carea ne chiama Ddiu in parabol'a S. Evangeliie de astadi? Intre cele multe, dupã judecat'a mea, sunt sî aceste urmatorie: Cã cei casatoriti nu seiu guvernã cas'a loru, nu seiu portã

acésta sarcina a insocirii omenesci; nu se roga lui Ddieu, ca se dobendesca asiá socie, cu cari se pota traí in dreptate, santia si buna cuvenintia; unii pre altii se abatu de la credinti'a adeverata si de la calea dreapta; se improtivescu cresterii bune a fiiloru sei; cei casatoriti nu sunt cu fric'a lui Ddieu si cu naravuri bune si pruncii loru nu se indemna de esemple bune, nu se aprindu spre pietate; — cu unu cuventu cei casatoriti, retecescu de la scopulu casatoriei, punendu-se pre sine si pre fiii loru in pericolulu mortii eterne. Ei facu in lumea acést'a nunta, dara nefericita, si cá se se gatesca se merga si la nunt'a ace'a, la care i chiama Ddieu prin parabol'a S. Evangelie de astadi, — neci nu viseza. Nu e destulu voue, barbatiloru, se ve agonisiti haine, cu cari se acoperiti golitiunea trupului vostru, nu e destulu voue, muieriloru, se ve cumparati haine multe si de mare pretiu, ca paunandu cu ele se atrageți dupa voi multime de amanti, — ci e delipsa la toti, panace traiti aici, se ve cascigati si imbracaminte sufletesca, cu carea adornati se poteti intrá usioru la nunt'a cea din parabol'a S. Evangelie de astadi. — Si fiindu cá tota fericirea si nefericirea temporale si eterna aterna mai multu de la casatorfa vostra, „cá nu pote se aiba capetu bunu accl'a, care a avutu inceputu reu“ dice S. Leonu: Pentru ace'a eu, cu ocaziunea dilei de astadi, voi pune inaintea vostra cu ajutoriulu lui Ddieu cele mai de frunte si mai mari detorintie ale celoru ce se casatorescu; deci ve rogu, ca ascultandu-le cu fric'a lui Ddieu, se le si impliniti.

Cele mai de frunte detorintie ale casatoritiloru sunt aceste:

1) Barbatulu trebuie se fia capu muierii, precum graiesce S. Ap. Pavelu (I. Cor. XI. 3). Adeca, precum domnesce capulu peste tote medulariele trupului, chiaru asiá si barbatulu trebuie se domnesca peste muierea sa, si se o conduca cu blandetia. Acést'a a voitu Ddieu, candu a creatu pre muieru din costea barbatului, — si nu din pieptu, ca nu cumva muieru se se socotesca a fi mai superioara, neci a creat'o din spate, ca se nu se socotesca a fi mai de pe urma séu ca o serva, ci a creat'o din costea barbatului (Gen. II. 21); ca asiá si dens'a ca un'a din medulariele lui, se se supuna lui ca unui capu, de unde si Adamu a chiamatu muieru sa „*osu din oscele lui*“ (ibid. 23). Ddieu a datu putere barbatului, candu l'a facutu dupa chipulu si asemenarea sa, ca se domnesca peste totu pamentulu, asiá dara si peste muieru sa; si pentru ca se pota implini acésta deregatoria, Ddieu i-a datu mai mare sciintia, taria si putere decátu muierii, pre carea are a o invetiá, conduce si indemná la implinirea detorintieloru ei. Ddieu nu muierii, ci lui Adamu a datu porunca, se nu mance din pomulu opritu alu raiului, si elu a vestitu apoi acésta porunca Evei, muierii sale. Adamu „*a pusu nume muierii sale*“ (Gen. III. 20) si „*totororu paseriloru, fereloru si animaleloru*“ (ibid. II. 20). — Mi-

sielu e acelu barbatu, care nu se scie folosi de acésta potere firesca data de la Ddieu, ci se lasa a fi portatu de capritiurile (tonele) femeesci, ba chiaru suferu a fi rosinatu si batutu de muieri!

2) Muieru se se plece barbatulu seu. Acést'a a ronduitu Ddieu, dicundu Evei: „*Sub poterea barbatului vei fi, si elu va domni peste tine*“ (Gen. III. 16); S. Apost. Petru graiesce asiá: „*Mucri! supuneti-ve barbatiloru vostri*“ (I. Petr. III. 1); si S. Pevelu: „*Pre muieru nu o lasu se domnesca peste barbatulu seu*“ (I. Tim. II. 12). Éra muieru va aratá acésta supunere, candu se va plecá barbatului seu in tote lucrurile oneste, cari nu se improtivescu mandatelor ddieesci si ale S. M. Baserice.

3) Barbatulu se si-onoreze muieru. Adeca, precum dice S. Petru: „*Se dea muierii cinste, ca si la unu vasu mai slabu*“ (I. Petr. III. 7); cá-ci macar cá barbatulu e mai harnicu, mai superioru atátu in privinti'a mintii cátu si a tarii corporali, totusi este in muieru unu feliu de arma, carea trebue respectata, acea arma e chiaru slabitiunea trupului ei, imbracatu intr'o frumsetia placuta din afora si inzestratu cu o gingasia a animei, carea farmeca si desarma a deseori. Ca se vorbim in esemple, barbatulu asemena cu unu pocalu tare de metalu, éra muieru cu unulu de iega, dragalasiu, dara fragile; acestu din urma usioru se sdrumica, feme'a usioru se pote umili, infrange si nimici, pentru ace'a trebue crutiát'a ca unu vasu mai slabu. E omu fora caracteru acel'a, care pentru tote nimicurile si-bate muieru fora nila! Séu spuneti, ce marire, ce lauda pote dobendi unulu ca acel'a, care ca unu tiranu bate ensu-si trupulu seu si se faleste, cá a invinsu vasulu celu slabu?! Se face de risulu si batjocur'a totoruru omeniloru. In locu de a mulcomi o cerbicia si a indireptá o retecire, elu bate si calca sub pitiore odin'a si indestulirea vietiei sale casatoresci.

4) Asisderea si muieru trebue se onoreze pre barbatulu seu ca pre unu capu alu seu. Acésta detorintia a muierii pare cá i s'a insemnatu acum la facerea ei, candu fu luata din costea stenga a lui Adamu (Pier. in Gen.) si fu dusa dens'a la Adamu éra nu Adamu la ea. De unde a remasu datin'a intre omeni, ca totu deun'a inca si la cununia, barbatulu se stea deadrept'a éra muieru deasteng'a; si muieru se chiamo pre barbatulu seu, domnulu seu. Acestu obicei lu-lauda S. Petru, candu scrie despre Sar'a, carea pre barbatulu seu Avramu lu-chiamá domnulu seu (I. Petr. III. 6). Nu se cuvene muierii, ca se se planga despre barbatulu seu inaintea altor'a, nu se cuvene, ca se descopere naravurile rele si scaderile barbatului seu inaintea altor'a. S. Monica, mam'a S. Augustinu, a stralucitu intru acésta virtute, cá-ci desi barbatulu ei Patritiu o portá forte aspru si tiranesce, totusi neci odiniora nu s'a plansu asupra lui, ci inca invetiá pre alte muieri, cum se se porte in voi'a si placerea barbatiloru loru, precum marturisesce S. Augustinu (IX. Confes. CLX.). Muieru neci decum se se uite de sine a redicá

man'a asupra barbatului seu, cã ace'a atãt'a ar însemnã, cã invetiacehulu se scola asupra invetiatoriului, sãu gregariulu, ostasiulu simplu ar bate pre ducele seu; cã scrisu e in S. Script.: „Nu se va îmbracã muierea cu haina barbatesca neci barbatulu cu haina muieresca, cã-ci care face aceste, e uritu inaintea Dlui“ (Deut. XII. 5); si ce însemna alta a se scolã asupra barbatului, decãtu a-si ensusã drepturile barbatului, a se îmbracã in haine barbatesci?!

5) Barbatulu trebuie se si-iubesca muierea sa, ca si o parte a sa, ca ensusã trupulu seu; cã-ci dice S. Apostolu Pavelu: „Celu ce si-iubesce muierea sa, pre sine se iubesce, cã neci candu nu si-a uritu cinev'a trupulu seu, ce lu-hrãnescce si incaldiesce — precum si' Cristosu Baseric'a“ (Efes. V. 28, 29). Pentru ace'a a facutu Ddiu pre Eva din costea cea stenga a lui Adamu, adeca din partea ace'a a corpului, unde e anim'a omului, ca se invetie barbatulu a-si iubí muierea ca si ens'asi anim'a sa. Acãsta iubire trebuie dara se fia adeverala si statorica, neavendu temeiuulu seu in frumsetia, bogatia sãu alte lucruri din afora, ci in buneti'a si curati'a animei. Amorea trebuie se fia predominanta de minte, nu ca din mare amore catra muiere se alunece barbatulu, si din poft'a ei, se faca lucruri oprite prin lege, precum fece Adamu, care pentru dragulu muierii a mancatu din pomulu opritu; si era se nu fia asiã de mica iubirea barbatului catra soci'a sa, cãtu din ura, invidia sãu resbunare se se întorea catra altele.

6) Muierea inca trebuie se si-iubesca barbatulu; se se alipesca de elu, se aiba grige de mantuirea, onorea, liniscea si vietia barbatului, se urmeze Michol-ei, sociei lui Davidu, carea audindu, cã tata-seu Saulu cauta spre morte pre Davidu, barbatulu seu, i sfatui se fuga, lu-slobodi giosu pe ferestra si puse o statua de lemnu in patulu lui, ca socotindu-se inca de facia, intr'acea'a se se pota departã (I. Reg. XIX. 12). Se urmeze muielorui intielepte, despre cari cetimu in istoria, cã dupace Principele Guelfu ar fi inchisu cetatea Winsberg, de unde se aprã, fiindu incungiuratu de tote laturile de oatea poterica a imperatului Conradu III., dupa multu tempu, gatandu-li-se cele de lipsa spre hran'a trupului, — muicrile din cetatea ace'a, trãnitendu la imperatulu carte, si rogandu-se umilitu, au dobenditu, ca se pota esã libere si nevetemate afora, si se pota duce cu sine ori ce greutate cãta potu portã pe umerii lor. Fiasce care dara dintre densele, incepundu de la princessa, tote si-au luat sarcin'a, si-au incarcatu pe umeri barbatii lor. — Cu ochii udati si scaldati in lacrimi de bucuria, vediendu imperatulu Conradu acestu lucru, nu numai a iertatu cetatianiloru, ci potolindu-i-se mani'a a legatu pace si amicetia cu acesti dusmani ai sei. — Acãsta istoriora cetindu-o Laurentiu Medici, principele de Florentia, intru atãt'a si-a desfetatu anim'a, cãtu dintrunu morbu ca acel'a, din care doctorii nu l'au potutu curã, s'a vindecatu indata (Ab. Spanheim. Emiliu I. VII.).

Valeriu Masimu serie despre unu romanu vestitu, cu numele Grachu, că in curtea lui aflara doi sierpi — unu sierpe și o sierpoia — și fiindu intrebatu vragitoriulu (augurulu), că ce e de facutu? Acesta respunse: Unulu dintre acesti sierpi trebuie se se omora; inse de se va omori sierpoia și se va lasă sierpele, atunci Cornelia, muierea lui Grachu va mori; era deca se va omori sierpele și se va lasă sierpoia, atunci va mori Grachu și socia lui va trai. Grachu porunci dara, ca se se omore sierpele, vrendu mai bine se mora elu decâtu Cornelia lui iubita (Val. M. CIV. 6). Acestu esemplu vorbesece destulu de viu pentru sine, și e rosine pentru crestini, că abia s'ar află unulu, care se fia hotaritu, a se sierfi pre sine pentru ce'a ce iubesece. Cetimu intr'altu locu, că unu cetatianu romanu cu numele Sabinu, ca se scape de prigonirile imperatului Vespasianu, se ascunse intr'o subterana intunecata, lasandu in lacrimē pre scump'a sa socia Eponina. Acesta inse desī scia, că de va fi descoperita, impreuna cu barbatulu seu va suferi morte, totusi imbutulu periceloru, se duse in podrumulu intunecosu, ca se imparta și se alineze amaritiunile barbatului seu; inse fiindu amendoi venduti, Eponiu'a credintiosa fu dusa la morte, și ea mori voiosa pentru iubitulu seu sociu.

7) Barbatulu trebuie se si-tiena, se si-nutresca muierea și pruncii cu lucrulu seu. S. Ap. Pavelu a disu: „*Fia care si-nutresce trupulu seu și lu-incaldiesce*“ (Efes. V. 29). Era trupulu unui omu cu casa e: socia și pruncii lui. Capulu omului e menitu a guvernă celelalte parti ale trupului și prin primirea nutretinului și rumegarea lui in gura, dă vietia membroru; intocmai și capulu familiei are aceste detorintie de carna, crescere și sustinere. — Inse și muierea trebuie se fia de ajutoriu barbatului intru tienerea și crescerea familiei, că a disu Ddieu: „*Se i facemu lui (Adamu) ajutoriu asemene lui*“ (Facere II. 18). Muierea trebuie se fia toiagu, propta barbatului in ostenea, în morbulu seu departarea lui de acasa. Barbatulu e ca mau'a dreapta, era muierea ca cea stenga; candu se ostenesce drepta, se ajutore stenga. Vai de acea casa! unde barbatulu lucra neincetatu, asuda, agonisesece cele de lipsa spre sustinerea vietiei; era muierea le resipesce, le predeza, le cheitue pe haine scumpe, fura, și se intempla că dă pe beutura și pe alte scopuri scandalose. Vai de sporiulu unoru atari soci! Aci a peritu dulceti'a, pacea, indestulirea, aci se incuiba amaritiunea, seraci'a e de facia, intrarmata și in petiore, și a nevoia se pote scote afara. Vai de barbatulu acel'a, deca muierea-i va fi din numerulu aceluor asine, despre cari graiesce S. Jobu: „*Boii arau — dice densulu — era asinele pasceau lenga densii; și venindu Savcii (inimici), le dusera tote*“ (Jov. I. 14). Din contra nu mi-potu inchipui lueru mai slabu și mai nedemnu de unu barbatu decâtu, candu muierea se silesce cu di cu nopte a castigă și a pastră cev'a la casa, era barbatulu ambla batendu jocurile și ospetariile, punendu biet'a-si mostora in carti seu respindu-o pe beuture. Omeni ca acestia sunt cei mai nemernici pe lume.

Mai de parte in casatoria trebuie se domnesce contielegere si supunere, cari nu se potu ajunge decatu prin blandetia. Fiindu ca muierea dupa starea ei firesca e mai indetorata la aplecare si supunere decatu barbatulu, anim'a ei trebuie se pastreze o comora de blandetia si rabdare; ca dice S. Joanu gura de auru: „*Muierea e limanulu barbatului, era limanulu trebuie se fia liniscitu si neburbuosu, ca nu cumva acest'a in limanu se faca infrangere de corabia*“ (Omil. XXVI. ep. la Cor.). Intru adeveru barbatulu ambla poticnindu, cum plutesce o carabia singuratica pe apele marii, pana ce se asedia la sinulu aleasei sale, unde spereza a afla fericirea, precum afla scapare corabi'a in limanu (portu, adapostu la marginea marii pentru corabie). Si ore nu e nesteu, candu corabi'a se frange de valuri turburate chiaru in limanu? nu e amaru pentru unu barbatu, candu la sinulu, unde a asceptatu fericirea, afla sierpi veninosi? — Muierea se fia blanda, suferitoria, ca numai asi'a va poté invinge mani'a barbatului, ea se lase dupa densulu, chiaru candu voi'a lui ar fi cu totulu deschiliuita de a sa.

Se nu fia amendoi mari si tari, ei se fia ingadaitori unulu altuia, mai alesu muierea se fia plecata barbatului, luandu esemplu de la cele doue capre, pre cari le a vediutu Mutianu, si despre cari scrie Pliniu (CVIII. 50), ca voindu aceste se treca peste o punte forte ingusta, ce ducea peste unu riu rapede si afundu, fiindu ca un'a avea se treca la unu tiermure cealalta la altulu, la miediloculu puntii se intelnira. Acum ce se faca? Inderetru nu se poteau intorce, pe lenga olalta nu poteau trece. Caprele stetera catu-va tempu in miediloculu puntii incrucsiandu cornele. O impinsatura trebuiau se faca si un'a trebuia se pice in ap'a adunca seu pote amendoue, si periau acolo. Inse ce se vedi! Un'a dintre ele se culca dealungulu peste punte, era cealalta trecu peste ea, apoi se scola si cea culcata; — si asi'a amendoue ajunsera tiermurea dorita. — Invetiati si voi, Crestiniloru! de la aceste animale necuventatoric, cum se treceti peste puntea casatoriei vostre. Plecati unulu altuia vointiele vostre, ca-ci la tiermurea, de unde ati plecatu nu ve mai poteti rentorna.

In fine, Crestiniloru! Ve sfatuescu parintiesce, se fiti cu mare luare a minte la insurare; in alegerea socieloru fiti cu multa socotintia; luati-ve socie in avere si in versta (etate) asemene voue. Unu teneru seracu, dara intieptu, fiindu odata intrebatu: pentru ce nu si-ie muiere avuta si cu zestre mare? Intieptulu respunsu: „Ca nu cumva zestre muierii se me tiena in frêu, si muierea se socotesca, ca eu m'am maritatu; si asi'a in contra invetiaturei Apostolului, muierea se fia capu barbatului“ (Beyer de Cris.). Cei ce socotiti a ve insura, nu ascultati sioptele babeloru farfai-torie, ci ve deschideti ochii vostri, si ve alogeti ensive socie, cu cari aveti se petreceti tota viet'a voastra in amore imprumutata pana la morte. Bagati de sama, ca e usioru a aduce socia in casa, dara anevoia a o alunga afora; legatur'a dintre voi numai mortea o pote nimici de totulu. — Audit'ati voi despre stramosii vostri vestiti, despre Romanii cei vechi?

Plutarcu scrie într'unu locu despre o datina la cununia, că aducundu-se mireș'a la cas'a mirelui, ei nu i erá iertatu a trece peste pragulu usiêi, ci luau pragulu giosu, sî nuntasii o duceau pe susu inlăintru, voindu se arate de o parte prin luarea pragului înlesnirea întrării sî voindu se simbolizeze pe de alt'a prin sil'a, cu carea a fostu portata in lăintru, impregiurarea că numai sil'a mortii o va poté éra scote din cas'a barbatului seu. Astadi inca sunt datine asemene sî de altu soiū între Romani; tote au unu întielesu aduncu, sî noi trebuie se le pretiuim ca pre o mosîa vechia, ce ne reduce la viti'a mare sî stralucita, din care ne tragemu. —

Vi-am însfratu mai susu, Iub. A.! detorintiele cele mai mari sî mai de frunte ale casatoritoru. Dreptu ace'a toti, cari voiti a pasi la casatoria, le plantati afundu in animele vostre, ca tote câte ati auditu aci cu tempulu se le poteti sî implini; că-ci numai asiá veti portá usioru sarcin'a grea a casatoriei, numai asiá veti poté traí in lumea acést'a in santia, in curatia sî nevinovatia, numai asiá ve veti poté affá fericiti pe pamentu, — sî numai asiá ve veti poté agonisí haine de nunta, cu cari imbracati, se poteti intrá la ospetiulu sî la nunt'a ace'a a fiului, la care ne chiama Imperatulu cerescu in parabol'a S. Evanghelie de astadi, se poteti intrá intru imperati'a ceriului, carea se ni-o dee Tatalu, Fiulu sî Spiretulu S., unu Ddieu adevratu. Amin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Taiarea capului Santului Ioanu.

Predica

(de Josifu Cretiu, preotu in Chenisu, diec. oradana).

Explicarea Evangheliei.

„Dicea Ioanu lui Irodu: Nu ti se cade a tiené muierea fratelui teu.“

(Marcu VI. 18).

Ce privelisce infioratoria inoiesce serbatoarea de astadi Iub.! inaintea ochiloru nostri spiretuali? Unu santu, celu mai mare între omenii nascuti din muieri, cade sierfa zelului santu, sî patimei infernali a unu tîranu, ce se tavalesce in mocir'a necuratiei! „Dicea Ioanu lui Irodu: Nu ti se cade a tiené muierea fratelui teu.“

Se ve spunu oro Iub. carea fú remuneratiunea acestui barbatu amicu sî binevoitoriu alu imperatului desfrenatu, pre carele, — interesatu de mantuirea lui, — lu-infrunta pentru traiulu lui contrariu legiloru ddieesci, ca asiá cunoscundu-si gresiel'a se si-spele sufletulu in lacrimel penitintiei, sî se nu pera in veci?!

Remuneratiunea lui fu ce'a, ce cu dreptulu competiesce rapitoriloru, furiloru, aprindiatoriloru, adeca prinsorea, temnit'a intunecosa, catusiele zuruitorie, sî ah! in urma deveni vîptim'a intrigei demonesci, a unei fe-

mec reutatoso, necurate și nerosinate! Elu rescumperă bland'a sa cutezare cu capulu seu!

Cine e între voi Iub. A.! carele de va cercă caus'a, pentru ce? și impregiurarile, în cari enuciă Irodu — în urm'a unui juramentu ștrembu, necugetatu, — sentinția de morte asupra santului, nu se va ingretiosă nu se va întorce cu ura, cu dispretiu, cu îngrozire de catra Irodiad'a cea fora parechia în reutate, și de catra Irodu celu mai nedreptu între omeni?!

Serbandu Irodu dîu'a nacerii sale, invită la mes'a sa imperatesca nobletia imperatiei sale, și candu eră acum inferbentatu elu și ospetii lui de foculu vinului, rapitu de sunțele musiceloru sonore, de odata intra nerosinat'a feta a Irodiadei, în faci'a ospetiloru sembindu, întru strigarile loru nedumerite saltandu; atunci gratiele demonesci aprinsera în Irodu flacar'a nestingibile a posteloru trupesci, și incantatu de atâte plăceri magulitorie trupului, amotitu de nectarulu beuturilor inferbentatorie, în alarima diavolesca, cu juramentu se jură, că i va dá ori ce va cere, și pana la diumetate din imperatia sa.

Ce cugetati Iub. A.! acea feta tenera, pe a carei frunte lucia înca farmeculu junctiei, întrebandu anim'a sa, carea trebuia se fia crutiata de borea reutatii, în acea etate gingasia, provocata și îndreptatita a cere ceva donu dela parintele seu, dora pretensiunea ei va fi fostu cutare lucru modestu? brasete, anele, medalie seu vestminte de metasa și vionu? seu margele dela resaritu, cari i-se cuveniau în puterea rangului și a junctiei?

Nu, ei invetiaceu'a acest'a a diavolului viclenu numai decâtu grabi la mam'a sa, la oficiu'a tehnelor, cerendu sfatu: „*Ce voui cere?*“ (ib. 24).

Ah! di fatale! o reutate fora parechia a Irodiadei, cari sunteti scrise pe paginile santei istorie cu penelulu incinsu în sangele purpurin alu celui mai mare profetu!

Irodiad'a, mam'a fetei nerosinate, antagonist'a neimpacata a lui Ioanu, ca dintr'unu visu trasarindu, parū, că în o bucuria solbatica dise: haru tie ursita, ce me primisi su scutul tu și mi-ai tramisu tempulu resbunarii! Acest'a nuiera fora de lege, și inventiosa, asecurata prin juramentulu imperatulu datu în publicu, ca se scape de santulu, carele o muștră neincetatu pentru vietia-i necurata, de locu si-copse planulu infernale, și dise fetei sale: „*Cere capulu lui Ioanu Botezatorulu!*“ (ibid. 24). „*Si intrandu fet'a rapede la Imperatu, a cersintu, dicundu: voui se mi-dai acum (!) în tipsis capulu lui Ioanu Botezatorulu.*“ (ibid. 25). Ah! monstrulu omeninii! „*acum!*“ ca neci tempu se aiba tiranulu — precugetandu rogamintea nedrepta — se si-calce juramentulu. „*Acum!*“ nu cumva mai incolo alinandu-se sentirile-i rescolate prin desfetarile dilei, se se infiore a-si dá consensulu în o crudime atatu de cumplita.

Diavolulu, care fauri planulu, invinse. Că-ci de s'a și intristatu imperatulu la pretensiunea fetei, „*dara pentru jurmentulu, și pentru cei ce siedeau împreuna cu densulu, n'a voui se o supere pre dens'a*“ (ibid. 26). Si indata tramitendu imperatulu calaulu, acest'a esecută actulu

crudele și capulu santului Joanu lu-aduse pe tîpsîa și lu dede fetei; éra fet'a l'a datu mamei sale! Cu totu dreptulu potù eschiamá Joanu Monaculu: Ah ospetiu uritu! o lucru necuviosu și plinu de ucidere!

Éta Iub. A.! vi-am enaratu tragedi'a acést'a ingrozitoria, carea ni-o-a descriu evangelistulu Mateiu. Mi se vede sant'a evangelia de astadi ca unu campu fertile, in care anulu manosu a produsu in abundantia de tote spre folosulu omenimii, dar intre florile și fructurile colorite a produsu și erburi, buriane stricatiose și veninose. Ni descrie virtuti admirabili, ca se ni-le ensusîmu, și vitiuri detestabili, ca se le despretiuîmu, se le incungiurâmu. Se nu fimu Iub. A.! ca paingenulu, ce trage din ori ce flore séu planta veninu, ci se ne ensusîmu firea albinei, carea și din erburile, florile veninose suge dulcetia.

Evangelia de astadi ne descrie zelulu santu, invapaiatu și intieleptu alu santului Joanu, carele se aredicá la inaltimea misiunii sale, a fi premergatoriulu lui Isusu, cu o resemnatiune eroica; cu sierfîrea vietiei sale infruntá pre Irodu, provocandu-lu la penitintia, dandu-ne esemplu, cá și noi, fia care in sfer'a sa, amesuratu conditiunii sale se implinimu detorintiele nostre, punendu la o parte ori ce respectu de interesu umanu, apucandu interesulu pentru Ddieu, pentru sufletele nostre și ale fratiloru nostri.

Ne invetia, se ne ferimu a jurá in pripela și cu minte usiora. Se infiora omulu, candu aude mai vertosu pre romanii nostri, dicundu: eu juru și de o suta de ori! Cu minte usiora se esprimu astfelu, ba unii sf jura, pentru cá: séu sunt necredintiosi, séu nu sciu cumpeni marimea juramentului, și se osendescu! Ce e juramentulu? A jurá insemna: a chiamá pre Ddieu, pre sant'a vergura Maria, pre santi și alesii lui Ddieu de marturia. Insemna: a face apelu la Ddieu, se ne pedepesca deca nu marturisimu adeverulu. Juramentulu recere totu deun'a unu adeveru, unu ce santu și justu. Ve intrebu acum Iub.! au nu e sacrilegiu a chiamá pre Ddieu, de marturia in unu lucru nedreptu și mintiuosulu, pre Ddieu, carele e cea mai santa și mai drepta Fiintia, care neci pote insielá, neci se pote insielá?! Au nu e profanarea maiestatii divine? au nu e injuratura abnorma și insolinte juramentulu mintiuosulu? ore-si cum silindu pre Ddieu, a ni siervi de instrumentu servile pentru ajungerea scopului nostru degiositu! „*Si va veni Domnulu ca foculu, ce topesce . . . . asupra celoru ce jura strembu cu numele lui.*“ Éta amintiarea Domnului! feriti-ve de juramentulu strembu, cá-ci de nu, resplat'a vostra va fi foculu celu nestinsu. „*Vei jurá, dice Jeremia, cá e viu Domnulu, in adeveru, in judecata, și dreptate.*“

Amu auditu Iub.! in ce impregiurari s'a juratu Irodu. Dreptu ace'a incungiurati societatile celoru necredintiosi, desfrenati, cari si-afla placere in mancari, in beutute fora cumpetu, in cari este curvia. In desfetarile și toietulu lumii domnindu sentirile, sufletulu languediesce; acel'a dar, care se arunca orbisii in braciile placeriloru, deliciiloru trupesci, usioru uita de Ddieu, și de vecia, și asiá pote fi partasiu unoru

fapte nedrepte, osenditorie. Dar mai vertosu feriti-ve de vietii necurate, carea e isvorulu foradelegiloru celoru mai ingrozitorie! Ce a indemnatu pre Irodu spre acelu actu tiranu, se ucida pre Joanu?! Au nu desfrenulu? Cu totu dreptulu potemu suspina si noi cu Joanu Monaculu: O! ospetiu plinu de sangiuri! mai bine ar fi fostu, de nu te-ai fi juratu, Irode fora de lege, fiule alu mintiunei! era de te-ai si juratu nu bine te-ai juratu. Mai bine ai fi mintitu, ca vietia se ai!

Si ore ce a indemnatu pre Irodiada, se postesca capulu lui Joanu? Au nu spiretulu necuratiei? Prea bine scie Irodiad'a, ca nu va inceta santulu a striga a supra vietiei loru necurate, deci ca se pota nota si mai incolo in valorile desfrenariloru, a placeriloru trupesci, pretinse capulu lui Joanu. Pentru ace'a dice S. Joanu gura de auru: „*Neci o fera selbatega nu se pote asemena cu muierca cea rea.*“ Ursii, leii si alte fere paru ca lu-venerau pre santulu Joanu in pustia, se lingusiau lui, era Irodiad'a mai crudele ca aceste inseteza dupa sangele lui!

Dorere! si evulu nostru inca ne pote servi cu exemplele cele mai infioratorie despre tristele rezultate ale curviei! Esemplulu nedreptului Irodu pre deplinu intaresce asertiunea santului Augustinu, cumca: „*Judecatorii lacomi vendu dreptatea, era deca sunt aplecati spre necuratia, usioru facu nedreptate.*“ O auditi si ve infricati, necuratiloru, de amenintiarea Domnului, carele graiesce la prof. Malachia (CIII.): „*Si va veni ca foculu ce topesce, va veni la judecata; si va fi marturia grabnica asupra celoru rei, asupra curvariloru si asupra celoru ce jura strembu cu numele lui . . . !*“

Abia esce pecatu atatu de latitu Iub. A.! ca desfrenulu seu necurati'a, pentru carea cauza suspina si prof. Osea (CIV. 2) „*pentru ca nu e dreptate si cunoscintia Domnului pe pamentu, nu e neci indurare. Juramenturile strembe, mintiunile, adulteriele, curvia se latira, incatu sange se amesteca cu sange!*“ „*Pentru ace'a — amenintia Isaia — si-va deschide iadulu gutulu seu ingrozitoriu, si si-va cascá gur'a nemarginitu, ca in elu se se scobora nobilimea, tierenimeu, cu multimea, ce s'a desmierdatu*“ (CV. 11). Acum Iub.! ca parinte sufletescu, care am la anima numai si numai fericirea, mantuirea voastra, dandu-ve aci acesta invetiatura, fora se mi se impute de sumetia, potu se ve agratescu, ca odineora Moise pre Israeliteni: „*Chiamu de marturia ceriulu si pamentulu adi, ca inainte vi-am pusu vietia si mortea, binecuventarea si blastemulu. Alege dar vietia, se fii fericitu cu pruncii tei*“ (V. Moise XXX. 19).

Iub. A.! Intieleptiunea adorabile a lui Ddieu, se vede a urmasi si in operele supranaturali legile, cari le-a statoritu in natura. In reversatulu dioriloru, inainte de ce s'ar inaltia sorele ca unu rege pe tronulu seu, luciferulu previne a da se scia omenii numai decatu ivirea lui, si asiá incede a i trezi din dormitarea, in carea i-a adusu somnulu odinitoriu. Candu Ddieu, dupa sfaturile sale eterne, era se tramita in lume pre uniculu seu Fiuu, pre sorele dreptatii, tramise inainte pre santulu Joanu Bo-

tezatoriulu, pre lucéferulu sorelui dreptatii Isusu, celui doritu prin suspin-urile neincetate ale secliloru: ca pre fetii naturei corupte se i descepte, si admoneze, a gati cãile Domnului.

Santulu Joanu, precugetandu chiamarea sa sublima si misiunea sa maretia, de a fi avangard'a regenerarii spiretuali a genului omenescu, nu numai in desertu vestia penitentia si iertarea pecatelor celoru intorsi cu anim'a infranta, ci aprinsu de unu zelu santu, intrã in palatiulu tiranului Irodu, ce convietinia cu muierea fratelui seu Filipu, si lu-infruntã, dicandu-i: „Nu ti se cade a tiené muierea fratelui teu.“

Fiindu cã cei poterici urgisescu si persecuteza pre acei cari cuteza a le spune adeverulu si le descoperu faptele rele si foradelegile, spune-ti Iub.! cine ar fi avutu atãt'a cutezare se intre in salonele pompose ale lui Irodu celui tiranu, ca turburandu-i pacea sufletului, a consciintiei amutite, si pe ruinele placerilor lui necurate, se lu-infrunte, si ca unu altu Michailu cu sabi'a infocata a limbei sale, se lu-scota din edenulu imaginatu? se i desemne cu colore viua abisulu morale, pe a carui margine stã, si asiã se amaresca vietii'a lui, ce o petrece in braciile desmerdatoriloru si placeriloru?!

Si éta, acestu angeru fu santulu Joanu, carele aprinsu de zelu santu, petrunsu de misiunea inalta, si avendu la anima mantuirea lui Irodu, si a Irodiadei, acestoru nefericiti, cari se scalda in molulu putorosu alu delicielor osenditorie — a intratu la Irodu, si pare cã i-a disu: Irode! Iucu cunoscutu e totororu vietii'a ta necurata, carea scandalizeza pre cei binesentitori! Curtenii tei vedu, dar tacu, séu ti lingusiescu necutezandu, a te mustrã. Éra eu, care am venit in asta lume, se marturisescu de adeveru, nu potu tacé, ci te admoniezu: „Nu ti se cade a tiené muierea fratelui teu“; am venit se te scotu din edenulu peririi tale!

Santii parinti lu-descriu pre Irodu de crudele, tiranu, care insetã dupa sange. Totusi Joanu si cu periclitarea vietii sale avu tari'a sufletesca, de, contemnandu tirania lui Irodu, neinfricosiandu-se de intrigele demonice ale Irodiadei, mustrã pre ambii, resolutu a-si perde vietii'a, decâtu a tacé o foradelege atãtu de scandalisatoria.

O zelu admirabile! o zelu santu si demnu de imitare!

Éta Iub.! Santulu Joanu ni este modelu, esemplu noue pastoriloru sufletesci. Si noi, cesti chiamati in sortea Domnului, adese suntemu siliti a ne redicã vocea asupra unoru pecate séu foradelegi invecchite, séu domnitorie, si de si trecura tempii acei fatali, in cari resplat'a dogenelor parintiesci erã prinsorea, catusiele, perderea vietii, totusi ore nu atitiãmu si acum asupra-ne ur'a, mani'a celoru atacati de noi?! Adese preotulu vede pre cutarele din poporeni se abatendu-se dela cãile lui Ddiu, vede cã orbitu de oresi care patima alerga pe calea cea larga a pecatelor preserata cu florí, lu-vede, rapediendu-se spre perirea sa, si preotulu, acestu parinte veghiatoriu, petrunsu de chiamarea sa, a fi pastoriu turmei sale, gat'a a-si sierfi vietii'a pentru oile sale, fora pregetu fuge dupa celu

retecitu, lu-admonieza, lu-mustra, aretandu-i pericolulu, in care va se cada, de nu se va reintorce! Voi dora Iub. veti eugetá, cà respłat'a iubirii caldurose, a ingrigirii neadormite parintiesci va fi iubirea, multiamit'a, reverint'a, recunoscint'a si rentorcerea lor? O dorere! adese unii ca acestia se turbura, se aprindu de mania si fora crutiare vibreza sagetele veninose ale calumniilor (clevetirilor) asupra binevoitoriului lor! ba ce e inca si mai intristatoriu, indelunga rabadarea lor e de minune pana sosese tempulu binevenitu, candu se si-resbune asupra preotului, acelui parinte iubitoriu, care fu si e. gafa, a-si sierfi victi'a pentru densii!

Si ore astfelu goniti, se langediesca zelulu nostru alu preotiloru? Scu fric'a unoru asemeni atacuri se ne faca a repasi dela implinirea sacreloru nostre detorintie? Neci decatu, ci urmandu santului Joanu si Elia, cari ambii espunendu-se, celu de antaiu furiei lui Irodu, alu doilea resbunarii lui Achavu mustrara foradelegile lor; asiá si sufleterii avendu inaintea ochiloru maretia misiune, ca tranisi ai lui Ddieu, dandu la o parte respectulu umanu, despretiundu ur'a, invidi'a (pism'a), gonirile, cu sierfirea comoditatiloru si averiloru nostre, tientindu numai si numai la fericirea atatu tempurale, catu mai vertosu eterna a credintiosiloru, concrediuti grigii nostre parintiesci, vomu redica viersulu nostru cu tota asprimea in contra foradelegiloru, si le vomu sbiciui.

Si ore Iub. A! este intre voi, care se se uimesca pentru resolutiunea nostra? Ascultati, ce dice Ddieu profetului Isaia: „*Striga cu glasu mare, si nu inceta! inaltia-ti tonulu cu o trombitia, vestesce poporului mieu pecatele si foradelegile lui.*“ (LVIII). — *Vai mie!* — dice santulu Paulu! — *vai mic, decu nu voiu vesti Evangeli'a*“ (I. Cor. IX. 16). *Vai!* noue pastoriloru sufletesci, decumva pentru nepasarea, negrigirea nostra, pentru indiferentismulu nostru, va se se osendesca cutarele! Amenintiarea lui Ddieu indreptata lui Ezechiiu, suna si noua preotiloru: „*Fiulu omului! dice Dlu, te-am dispusu de pazitoriu cascii lui Israelu, si de nu vei musta pre celu fora de lege, se si-parasesca calea, acestu fara Ddieu va peri in foradelegea sa, dar sangele lui lu-voiu cere din man'a ta*“ (XXXIII. 7, 8).

In urmarea cestoru numai decatu insirate, — tremurandi trebuie se ne redicamu noi preotii viersulu la ceriu, rogandu-ne: Ddieule! carele ne-ai invrednicitu a fi chiamati in sortea Domnului n. Isusu Cristosu, carele puse pre umerii nostri cei debili o greutate chiaru angeriloru formidabile! intaresce-ne, aprinde foculu iubirii tale si a omeninii in animele nostre, ca sarcinele noue impuse se le portamu spre marirea ta, spre mantuirea nostra, si a credintiosiloru concrediuti grigii nostre!

Din cuventarea mea potarati precepe Iub. A! ca mare si santa detorintia avemu noi preotii, impreunata cu cea mai grea respundiabilitate a vesti voi'a si mandatele lui Ddieu, si cu tota rigozitatea, asprimea cuvintelor nostre a mustrá, a sbiciui pecatele, foradelegile. Dar potarati intielege si ve veti mai convinge, ca tocmai pe atatu de mare si santa

detorinția aveți și voi credincioșii a ascultă pre preoți, despre ce dice D. n. Isusu Cristosu: „Care ve asculta pre voi, pre mine me asculta; care ve lăpeda pre voi, pre mine me lăpeda“ (Luc. X. 16). Era la Joann (VIII. 47, 48) ascultati inca cum infrunta Cristosu pre crestinii trandavi in ascultarea cuventului ddiեսcu: „Celu ce e dela Ddiесu, asculta cuventulu lui: voi nu ascultati cuventulu lui Ddiесu, pentru că sunteți din tatalu vostru, din diavolulu.“

In urma voiu se ve aducu inca ceva inainte. Voi Iub. A! in poterea poruncei a 4. a lui Ddiесu sunteți detori nu numai pre parinții vostri trupesci a i onorá, ci sunteți olegati a venerá și pre preoți, pre parinții vostri sufletesci, caroru detoriti spiritualminte renascerea vostra prin santele sacraminte; priu urmare aveți santa detorinția a le fi ascultatori. Ve provocu dara Iub.! se primiti admonitiunile pastoriloru sufletesci, sciindu, că ei numai binele, fericirea vostra o dorescu, și lucra pentru mantuirea vostra eterna.

Rogu-ve, aveți grije nu cumva pentru neascultarea voastra, se vi-se intenteze amenintiarea lui Ddiесu, ca Israeliteniloru: „Pentru că v'am chiamatu, și ati resistatu . . .; ati despretiuitu sfaturile și dogenirile mele, și eu me voiu desfeta in perirea vostra.“ Ca nu cumva se ve ajunga o sorte amara ca acest'a, deschideti anemele vostre, iertati se presarãmu in ele noi parinții vostri sufletesci sementi'a vietiei; ascultati invetiaturele sante, și paziti mandatele, legile lui Ddiесu, ca asiá primindu cu supunere fiesca sfaturile nostre, și caletorindu in cararile lui Ddiесu pe acestu pamentu, in or'a cea infricosiata a judetiului, candu vomu fi provocati a ve conduce inaintea tribunalului divinu, o! atunci se fimu fericiti cu anemele scaldate in o santa bucuria, a poté strigá Judelui ne-partiale, Pastoriului pastoriloru Isusu: „Éta Domne! din cei ce ni-ai datu, neci unulu n'a peritu!“ Amin.

Predice ocazionale.

Predicele la mortu,

cari au concursu la premiulu alu doile.

IV.

Despre nemorirea sufletului.

(Continuare).

Iubitii mei frati și fii Crestini! inaltiati-ve cugetulu vostru la virtutile strabuniloru vostri, cari cu adunca pietate catra Ddiесu au mantuitu scumpa Relegiunea noastra de apunere. Sangele lor a fostu sange de

martiri pe campulu bataliei. Urmati virtutile lor. Devis'a ve fia inaintarea in sciinti'a relegiunii prin procopsirea mintii, si a moralitatii, devis'a ve fia indurare, la care S. Scriptura ne indemna dicundu asiá la Luc'a (C. VI. 36). „*Fiti indurati precum si Tatalu vostru cerescu e induratu!*“ Din indemnulu santu alu indurarii aredicati institute binefacatorie, din cari se se ajute tenerimea seraca, carea inseteza a se procopsi in Relegiune si in sciintia, asiá veti face comora in ceriuri, asiá veti iubi pre Ddieu si natiunea, ai carei fii sunteti!

Pastrati aducerea a minte a strabunilor vostri, precum celoru bacericesci, asiá si celoru lumesci, ei si-au facutu nume nemoritoriu, aredicandu institute binefacatorie; udati cu lacrimel vestre mormintele lor, rogandu-ve lui Ddieu, se se indure a primi sufletele lor in imperati'a ceriurilor. Virtutile lor se ve fia voue de indemn a face, a lucrá, a iubi pre Ddieu si natiunea voastra. . . . .

In numerulu celoru buni s'a aflatu si repausatulu nostru frate (N. N.), care pana a traitu cu noi in lumea acést'a, a fostu cu pietate, cu amore catra Ddieu, catra omenime, omu inzestratu cu ensusiri frumose, cu blandetia, cu umilintia; cunoscundu chiamarea sa, a fostu zelosu catra cas'a lui Ddieu; si astadi plangemu perderea fratelui nostru, mortea lu rapí dintre noi, mortea carea strabate portele si usiele imperatiloru fara frica, precum intra in colib'a misielului. Fratele nostru, se despartiesce de noi, sufletulu lui nesuesce la ceriu, trupulu in pamentu; se i ceremu dar repausu dela Creatoriulu si induratulu Ddieu.

Tristi Asc! In cuventarea mea de astadi vi-am aratatu nemorirea sufletului nostru din S. Scriptura, din produptele mintii omenesci, din aspiratiunea mintii catra perfeptiune, lucruri ca acele, cari numai o fiintia domnedieesca provediuta cu sufletu nemoritoriu le pote ajunge. — Vi-am aratatu nemorirea sufletului nostru din dorirea si aspirarile sale. Sufletulu doresce o tiera binecuvantata, dupa ce in vietia acést'a pamentesca nu s'a potutu indestuli, neci a potutu aflá fericirea. Neci auru, neci argintu, neci mosie mari, neci imperati'a, neci diregatoria inalta nu a potutu indestuli sufletulu omului. Trebuie dara se se indestulesca in cealalta lume, unde dupa dreptate si demnitate va primi fiacare resplat'a sa.

Nesuiti-ve dara Tr. A! pana ce traiti a ve procopsi din di in di in Relegiune, carea ve invetia cum se faceti fapte bune nemoritorie, cum se iubiti pre Ddieu si pre deapropii vostri, carea ve invetia blandetia, umilintia, trezia, sirguintia, indurare si alte virtuti crestinesci, cari decumva le veti face, Ddieulu atotpoternicu vá primi sufletele vestre in Imperati'a sa eterna, unde veti aflá fericirea cea deplina. Amin.

I e r t a t i u n i .

Barbatulu catra soci'a sa. Iubit'a mea socia! astadi e diu'a despartirii mele de tine, oh gele, oh dorere! candu ti-asi grai cuventu, pare-mi-se, cá audu bucinulu archangelului resunandu, pare-mi-se cá trombit'a ceresca cu puternic'a sa suflare misca tota natur'a, chiamandu sufletulu meu la etern'a patria. — Parere'a nu m'a insielatu. Sufletulu meu in minutulu acest'a sbora din trupu la acea tiera, unde Archangelii, Angerii si Santii lui Ddieu canta in giurulu tronului domnedieescu cu sublimu tonu, lauda cu viersu inaltiatoriu pre Ddieu. Deci opresce-te sufletulu meu! opresce-te! . . . . Sufletulu uimitu cu viersu blandu incepe a grai asiá:

Prea amat'a mea socia, 40 de ani amu traitu in sant'a taina a catoriei in armonia buna, si astadi din otarirea lui Ddieu lasu pamentulu

acest'a plinu de amaritiuni, te lasu sî pre tine iubit'a mea socia. Cu ce cuvinte de despartire te-asi lasá nu sciu, cà-ci dorerile me nepadescu, cuvintulu se inneca, vederea se impaingina, sum lesinatu sî vedu prin aeru Angerii sboratorindu. Cu degraba dara ti-dicu aceste cuvinte: Fii binecumentata de Ddieu sî ti-cresce fiii tei in fric'a lui Ddieu. Ti-promitu cà acea iubire, care o am avutu catra tine in acésta lume, sî in cealalta o voiu tiené, sî voiu rogá pre bunulu Ddieu pentru fericirea ta cea sufletesca. Fii fericita, iubita socia, sî me ierta pre mine iubitul tu sociu.

Muierca catra barbatu. Iubitulu meu sociu! la mandarea domnediesca angerulu pazitoriu alu sufletului meu se cobori din inaltine sî se rapí de nuorii cei grabnici, ca se sbore sî se fia de facia la resuflarea mea cea de pre urma. Eta cà zarescu o fuintia sboratorindu catra mine, sî cu tote cà am fostu lesinata me intariu atát'a, ca se ti potiu grai aceste cuvinte: Iubitulu meu sociu! am juratu credintia sî fidelitate in S. Baserica, aceste le am pazitu, am esperiatu iubirea ta adeverata catra mine, unu sufletu, unu trupu facundu-ne prin tain'a casatoriei. Amatulu meu sociu! audi infocatele mele rogari sî plansulu amaru. Ti-multiamescu pentru tote, pentru amorea, pentru grigea ta, ce o ai avutu catra mine. Ferbinte te rogu ierta-me, pre mine iubit'a ta socia!

Parintii catra fii. Oh morte neindurata! mo rapesci dintre fiii mei, mi-ciunti firulu vietiei, sî candu se intempla mutarea mea, pare cà audu viersulu lui Ddiea, dicundu: Scola-te, iubitul (iubit'a) mea, pre care te-am rescumparatu cu sangele meu, scola-te, intra in bucuri'a eterna! Iubitiloru fii, fiti onoratori ai lui Ddieu, fiti supusi mandatelor domnediesci; acél'a e parintele totororu, elu ve va mangaiá, va dá taría sufletelor vostre, ve va dá minte sî intieptiune, numai rogati-ve lui in totu tempulu. Fiti ascultatori de cei mai mari sî de rudeniele vostre. Acum ve lasu sî me rogu cu anima doiosa, de v'am vetematu séu v'am dogenitu prea aspru, me iertati pre mine amatulu vostru tata (séu mama).

Catra frati si sorori. In vietia mea, carea o am petrecutu cu voi, iubitiloru frati si sorori, am esperiatu amorea voastra cea infocatu catra mine; voi bine sciti, cà suntemu unu sange sî unu trupu. Ve rogu, imprumutati acésta iubire sî spre orfanii mei, cari sunt sî nepotii vostri, invetiati-i, indreptati-i; intru tote i comendu grigii vostre; Ddieu ve va binecumentá, ca se traiti in vietia cu sanetate sî fericire. Si mai pe urma sarutandu-ve fratiesce, cu lacrima despartindu-me de voi, ve dicu: iertati-me, iertati-me.

Catra tote rudeniele si toti amicii. Dupá ce in vietia acést'a am rabdatu tote necasurile sî valurile lumii, am rabdatu frica, spaima, bola, superare; dupa ce pamentulu acést'a mi-a fostu o tiera vitrega, lumea cu frumseti'a ei insielatiune; dupa ce in dulceti'a lumii gustai veninu, satúlu de desiertatiunile ei, astadi Ddieu me chiama la sine se i dau sema de faptele mele; in minutulu acést'a dara carele lu-petrecu mai pre urma cu voi, cu mare intristare despartindu-me de voi, ve poftescu binecumentarea dela Ddieu. Mo ducu acum se mi-depunu trupulu spre odina in mormentu, unde va petrece cu linisce, pana candu Ddieu va impreuná sufletulu meu éراسi cu trupulu, sî inviandu in diu'a judetiului generale, sperezu, cà Ddieu mi-va dá fericirea eterna. Rogiti-ve toti pentru mine, sî mi-iertati grisiecele. Ddieu cu voi. Amin.

Predicele la mortu, cari au concursu la premiulu alu doile.

V.

La mortea unei femee.

„Adu-ti a minte, omule, că pamentu esci, si in pamentu vei merge.“ (Genes. III).

Pentru ce v'ati adunatu aici atâția omeni? — Ce cautati? — Ce voiti a vedé? — Ce voiti a audi? . . . .

Ati venitu, ca se vedeti sacriulu acestu golu? . . . .

Pare că ve audu dicundu: „Cum se fia golu, candu jace in densulu bun'a nostra **-esa, crestin'a evlaviosa, maic'a indurata a seraciloru, mangaiatoarea intristatiloru?“ . . . . Si eu ve intrebu mai departe: Ore este in elu ceva, ce ar fi mai multu, decâtu nemica? — Acum stati pe cugete. Ve respundu dara eu, că este — — — pulbere si censusia, o nemica tota, ce la suflarea unui ventu linu sbora si se perde, fora urma, fora aflare! . . . .

En cerca-te, iubite crestine, en cauta la tine ensu-ti, si vei vedé, că totu ace'a esci ce jace aci in acestu sacriu mutu; séu de cugeti, că dora totusi nu esci chiaru ace'a, apoi eu ti-spunu; si sciu, că mi-vei crede, că de nu esci inca, eu de abuna sama, eu nume bunu vei fi, de locu ce va suflá si peste tine ventulu mortii! — Asiá e, că nu ai avutu ce vedé? ca-ci ce vedi aici, ai potutu vedé in trupulu teu, ca in o cautatore!

Voiti dara, iubitoru crestini, a audi ceva? — Voiti a audi cantarile mortiloru? séu si vre o invetiatura despre sortea, despre schimbarea si trecerea vietiei pamentesci a omeniloru? . . . .

A treia di este astadi, decandu ati totu auditu sunetulu tristu alu clopoteloru, cantarea acea gelnica, care canta si petrece pre totu cresti-nulu la mormentu. Glasulu acest'a alu clopoteloru, a fostu glasulu mortii, care vi-a cantatu, vi-a spusu si v'a invetiatu despre morte, despre trecerea vietiei pamentesci a omeniloru — cu gur'a sa de metalu, mai apriatu, mai la andiu, decâtu ori-ce gura omenesca! . . . .

Asiá e că Tom'a a fostu apostolu, unulu d'intra coi mai deaprope, cei mai alesi si credintiosi amici ai lui Cristosu, si totusi nu a crediutu, pana ce nu a auditu cu urechile sale din gur'a lui Isusu, pana ce nu a vediutu cu ochii sei si nu a pipaitu cu manele sale. . . . Neci voi nu ati voitu a crede, că crestin'a cea evlaviosa, bun'a voastra **-esa, se se pota despárti de voi asiá cu degraba, se si-paresesca sociulu si baiatii sei, petrunsi de dorere, rupti la anima de intristare, — pana ce ati venitu acum, se auditu cu urechile vostre si se vedeti cu ochii vostri tristulu adeveru. . . .

Peste aceste bun'a nostra **-esa a meritatu atâ'ta iubire din partea nostra, a totororu, ca fora pregetare se alergámu din tote partile a-i dá onorea cea mai de pe urma, a o petrece la focuinti'a sa eterna, a ne luá

reماسu bunu dela dens'a, pana ce o vomu ajunge cu totii pe calea, in care ea a cautatu a se grabi innainte, — si a versá, in semnu de recunoscintia, o lacrima de despartire pe recele ei momentu.—

Eu dara, decumva veti avé bunavointi'a de a me ascultá, urmandu mandarea Invetiatorului Isusu, care dice: „*Mergundu, invetiati tote poporele!*“ dupa marginitelo mele poteri voiescu a ve spune o invetiatura scurta, carea cu acésta oca-iune nu pote fi mai potrivita, decâtu despre sortea, despre schimbarea si trecerea vietiei pamentesci a omenilor. Deci ve rogu se fiti cu paciintia si cu luare a minte!

*

Totu natulu omenescu, ce vine odata in lume, trebuie se mora. Acést'a o scie fiacare dintre noi asiá de bine, precum si-scie si si-cunose numele seu. Unu lucru acest'a, care se intempla forte desu, . . . in tote dilele, ma potemu dice, cá de vomu luá in socotintia tota faci'a pamentului, se intempla in tota or'a, pe totu minutulu. — Si totusi cuventulu „morte“ ne imple pre toti de spaima si de fioru! . . . Si sciti, ce este mortea? — Eca ve raspunde in loculu meu Spiretulu Santu prin gur'a Patriarcului Jovu, dicundu: „*Mortea este capetulu totororu lucrurilor si diu'a perderii.*“ Va se dica: capetulu totororu lucrurilor, ce cadu sub sentirile omenesci si perderea totororu bunurilor vietiei acesteia.

En cautati cu luare a minte, de ameruntulu, la unu cadavru, cercati-lu, esaminati-lu din crescetulu pana in talpe, si veti observá, veti vedé si ve veti convinge, cá mortea e unu gefaitoriu, unu rapitoriu ca acél'a, carele nu se indestulesce cu pucinu, ma neci cu multu, ci duce, rapesce totu! Cátu de mare ar fi dorerea nostra, candu amu avé nenorocirea de a ni perde vederea séu audiulu! Cu câtu mai mare si mai dorerosa e acea perdere, candu mortea de odata ne lipsesce de tote sentirile!

En cautati acestu trupu repausatu! Elu e aeve orbu, nu vede nemica mai multu, — atingeti-ve de elu, cá-ci nu va senti, — strigati-lu, chiamati-lu, si nu va audi, — pipaiti-lu, clatiti-lu, si nu se va miscá! Neci o dorere si neci o placere de ale vietiei nu mai sentiesce, intocma ca si cum ar fi o petra. Eca in ce stare ticalosa aduce mortea pre totu moritoriulu! . . . Ascultati si luati sama voi, cei ce iubiti intr'atát'a desfatarile lumii: vedeti, cum pieru si disparu de odata tote placerile, tote petrecerile vostre! Veniti aici, cei ce iubiti asiá tare lumea, si vedeti, cum ve desparte si ve rumpe mortea deotata de ea si de cele ce ati iubit in ea, de toti amicii si rudeniele, de sociele si de baiatii vostri! . . . Dorerea si superarea parintiloru e mare si atunci, candu baietii loru se departa se despartiescu de casa parintiesca si numai pe unu tempu anumitu; dar ace'a dorere cu câtu pote fi mai mare, candu unu tata séu o mama deodata se despartiesce de toti ai-sei, fora sperare, de a-i mai poté vedé in vietia acést'a! . . .

Si incaí de ne-ar lasá mortea, se ne ducemu cu noi barem o parte

din bunurile lumesci, ce ni le castigăm cu atât'a truda și ostenela! Dar nu, . . . nu ne lasa! Ori ce comore, ori câți bani se avem în viața, nu putem după moarte duce cu noi spre folosire nici o potora. Din atâtea renduri de vestimente de toate dăile și de a orea, abia ducem cu noi — din datina și din cuvenința — unu renduțiu, dar și acel'a numai ca se putrediescă împreună cu noi. Morțea ne striga foră îndurare: Aforă din cas'a ce ți-o-ai curățitu și infrumșetiatu, că-ci ți s'a împlinitu tempulu chiriei, și ți se abdice! Aforă din patulu celu chiritu și mole, ce ți l'ai asternutu, că-ci se voru culcă altii în elu! Aforă din oficiulu și onorea, la care te ai fostu aventatu, că-ci altulu accepta cu sete după loculu teu! Esi aforă! aforă din tote! aforă din lumea acest'a și din fericirea ei; că-ci pentru alta lume, pentru alta fericire esci meritu . . . Ce dorere, ce întristare nespusa pote avé în unu astufeliu de momentu unu omu iubitoriu de avuția, unu scumpu, unu sgârcitu! . . . Am auditu, că unu omu forte avutu, dar foră de familia, candu eră pe patulu mortii, a lasatu se și se aduca înainte toate comorele, toate scumpetile, toti banii sei, — a cautatu la toate cu ochii plini de lacrimi și le-a atinsu cu mana tremuranda dicundu: „O comorele mele! o scumpetile mele! în ce mane veti ajunge voi?! Ah eu ticalosulu, carele cu atât'a truda și ostenela v'am castigatu! Cătu am suferitu, cătu am alergatu, cătu mi-am detrasu dela gur'a mea, de la trupulu mieu, pana se ve castigu și adunu, . . . și „*ce am gatitu eu, ale cui voru fi?! . . . Graesce, graesce ne și tu, fericite Patriarce Jovu, graesce cu glasu mare, ca se auda tota faci'a pamentului: „De va adormi bogatul, și-va deschide ochii, și nu va află nimica!“ . . .*

Ore, deca nu ne lasa morțea, se ni ducem nimica din bunurile lumesci, nu putem duce ceva totusi, ca se aiba comora și din colo de mormentu inca partea ace'a a fiintiei noastre, care nu se astupa cu trupulu nostru în pamentu, sufletulu? Ba putem! — Ah suflete, nobile și nemeritoria parte a fiintiei omenesci, castiga-ți averi și comore; că-ci precum tu nu apuni în mormentu, ci vietuesci și atunci, candu trupulu se pleca în braciile mamei sale, de unde a fostu și luat: asiă și bunurile, comorele tale voru dură în eternu, și numai posedindu de aceste bunuri, vei avé fericire și bucuria foră capetu! . . . Trupulu și bunurile lumesci trecu și se nimecescu, — sufletulu inse și avuțiile lui nu sunt supuse nimicirii. Se ni castigăm deci peste toate avuție sufletesci, fapte bune și virtuti, că-ci acele le putem duce cu noi și după moarte. De nu avem bunuri sufletesci, putem avé tesaurii lui Darius, că-ci sufletulu inca ni lu-vom perde — în foculu Gheenei! . . . „*Ce folosu are omulu, de va dobândi lumea tota, și și-va perde sufletulu seu; seu ce va dá omulu în schimbu pentru sufletulu seu?*“ (Mat. XVI. 26).

*

De câte ori petrecem pre cineva la mormentu, totu de un'a audim cetindu-se în deslegare: „*pamentu esci și în pamentu vei merge.*“ Chiaru acum mai nainte inca audiramu cantandu-se între altele și aceste cuvinte

ale profetului, ce dice: „*Eu sum pamentu și cenusia.*“ . . . Asiá este, toti suntemu pamentu și cenusia, și lumea acést'a nu e alta, decâtu „*unu mare cinterimu!*“ Ore nu este-dara între noi și între cei morti neci o deosebire? Acestia sunt pulbere și cenusia, și noi inca suntemu pulbere și cenusia! și asiá dara tote sunt pulbere și cenusia? . . . — Nu tocma! Este la tota templarea unu picu de destingere. . . . Luatu-ati sama vre o data, ver'a, candu stradele și drumurile sunt acoperite cu pulbere, cum vene de odata unu ventu, rapesce cu sine pulberea, o redica in susu, se joca cu ea, și o porta in departara! Pare că ventulu ar fi facutu viua pulberea ace'a; acusi se face ca unu turnu, acusi se invertesce ca a rota, acusi e nuoru, încátu nu poti vedé de elu, acusi se duce, sbora in coce, acusi in coló, — nu pauseza, nu se odinesce pana ce tiene ventulu, carele se joca cu ea in mii de forme. . . . Inse de locu ce inceta ventulu, se asiedia și pulberea. . . .

Ce feliu de ventu, ce feliu de pulbere pote fi acést'a? — Pulberea suntemu noi, éra ventulu ni spune profetulu ce e, dicundu: „*Ventu este vietí'a mea.*“ De se pornesce ventulu, se redica și pulberea, — de trece ventulu, cade giosu și pulberea. Pulberea redicata sunt cei vii, pulberea cadiuta sunt cei morti; — astfelu și noi cei vii și cei morti suntemu pulbere, suntemu cenusia, numai câtu, pre noi ne porta ventulu, éra pre cei morti i lasa in pace. „*Luá-vei spiretulu loru* — dice Psalmistulu — *luá-vei spiretulu loru, și ve voru fini, și in tierin'a sa se voru intorce.*“ (Ps. CIII. 29).

Sermani de noi omeni! Cum suntemu noi numai unu jocu alu ventului! Én cautati la unu domnu mare, la unu avutu, in ce pompa, in ce onore traesce! Toti lu-lauda, toti lu-marescu, toti lu-onoreza, toti i se inchina, toti i-se lingusiescu! . . . Si pana candu? — Numai pana ce tiene ventulu! — Si apoi? — Apoi va cadé și elu in pulbere casí altii, și cei ce i-au fostu argati, voru calcá cu petiorele peste trupulu lui. . . . Én cautati mai incolo la unu june séu la o juna in florea vietiei sale, cu ce voia buna, cu câtu bucuria salta și si-petrece; cum alerga dupa distragerile și dupa placerile vietiei; faci'a-i rumena pare că stralucesce de sanetate, încátu ai cugetá, că e ens'asi sanetatea intrupata! . . . Pana candu tiene inse acésta voia larga, acésta vivacitate? — Pana candu tiene ventulu! — Si apoi? — Apoi va trece „*și in tierin'a sa se va intorce.*“ Sciti destulu de bine, ati potutu esperiá, vedé cu ochii vostri, câtu de pre multi rapesce mortea in florea și in primaver'a vietiei loru! Mortea, precum se dice in unu cantecu de morti:

„De betranu nu i-e rosine,

La celu teneru inca vine.“ . . . —

„*Omulu e ca erb'a, dilele lui ca florea campului.*“

*

Am dísu și la începutu, o repetiescu éra, că toti scimu forte bine, cumca neci o fiintia omenesca nu pote incungiurá mortea. Dara acel'a e

unu lucru minunatu, ma potu dice intorsu, că mai toti omenii aru dorí se traesca o vietia lunga, si nimerui nu i este in potere a-si implini acésta dorintia; éra ce le este in potere, ce aterna dela voi'a loru, ma sunt si detori a face, adeca a traí bine, intielegu crestinesce, cu acést'a forte pucinu cugeta. Toti omenii se temu de mortea trupului, carele trece si se veseediesce, iute si usioru, ca erb'a; éra de mortea sufletului, carele nu va avé finitu, ei numai prin pecatu pote se mora spre osenda eterna, — de mortea acestei parti sublime a fiintiei omenesci, nu au prea mare frica. — Ce nebunia e acést'a! — a pretiui asiá tare, asiá multu, trupulu, carele nu e alta decâtu pulbere si cenusia, éra sufletulu, celu mai scumpu tesauru, ce are omulu, pentru a carui rescumparare si-a sacratu vietí'a ensu-si fiulu lui Ddieu, Domnedieu-Omulu, Isusu Cristosu, a nu-lu bagá neci intru o sama?! . . . Lasati-me se ve repetiescu dis'a Mantuitoriului: „*Ce folosu are omulu, de va dobendi lumea tota, si si-va perde sufletulu seu?*“ . . . si se impreunu cu acésta dogena si testulu, ce lu-amu luatú la acésta cuventare: „*Adu-ti a minte, omule, că pamentu esci si in pamentu vei merge — cu trupulu — unde toti pamentenii mergemu!*“ . . . .

Veniti voi, cei insetati de marire, aruncati o privire la mormentu si apoi la voi ensi-ve! . . . Spuneti-mi, ce va fi dupa atâtea opintiri, dupa atâtea afectari, dupa atâtea faciarie, dupa atât'a inaltiare si gloria? . . . Deca nu mi spuneti voi, ve spunu eu că: veti mori! — si apoi veti fi judecati. Cine are urechie de audítu, se auda; cine are minte de preceputu, se precepa! Cine are cugetu liberu spre meditare, se mediteze! . . .

Cugetarea seriosa despre sortea omenesca, despre trecerea si schimbarea totoruru celoru lumesci si despre morte, trebue se produca frupte de pocaintia, de indrepta e in anim'a celui peccatosu. Dee prea bunulu Ddieu, ca se produca astfeliu de frupte si meditarea, invetiatur'a acést'a a mea in animele celoru ce me asculta! . . . .

Cu adeveratu nu e la ce se se bata si se si-franga omulu capulu asiá tare dupa cele lumesci; că-ci pe tote stá scrisu, cu litere mari, cu litere inspaimentatorie, cu litere de focu: „morte!“ Acestu cuventu lu-pote ceti si celu ce nu a invetiatur'a carte in vietí'a sa, — ba lu-pote ceti chiaru si celu orbu.

Pentru ce se se si bata omulu asiá tare dupa cele trecatorie, candu acele neci in lumea acést'a nu i dau neci o fericire?! Pentru că, sciti, ce este fericirea vietiei pamentesci? — Cum se nu sciti? — Toti filosoffi, si cei crestini, si cei pagani au recunoscutu, că fericirea vietiei pamentesci e indestulirea. De candu e lumea, totu dupa acésta bunetate a vietiei au alergatu si s'au truditú toti omenii. — Regii si imperatii s'aru coborí de pe tronurile loru, ti-arú dá si corona si sceptru, de li-ai poté dá in schimbu indestulire. Si ore unde e indestulirea adeverata, si prin urmare fericirea in lume? — Pote in anim'a celui avutu, a celui desmierdatu? au in anim'a celui potinte si sumetiu? — Feri Domne! . . . .

Indesiertu vei cercá indestulirea, fericirea acolo, unde domnescu pasfunile, unde se lupta temerea cu speranti'a! — Oriu indestulitu, si prin urmare si aici in asta lume fericitu e acel'a, carele nu ascepta neci unu bine de la tine séu dela alti omeni, ci numai dela Domnedieu, in carele nu se pote insielá; — omu indestulitu si prin urmare fericitu e acel'a, carele intru tote se supune voiei domnedieesci, tote le primesce cu multiamita din man'a lui Ddiu, ori bune, ori rele, ori ce bola, ori ce dorere, ori ce suferintia, chiaru si mortea, — carele dice, nu din buze, ci din anima umilita: — „Domne fia voi'a ta! Man'a acést'a, care mi-dá mio dorere si suferintia, e ace'a, prin carea s'a batutu cuiulu catra cruce pentru mine! Tote sunt daruri, ce vinu din man'a acést'a!“ . . . .

Primiti astfelu si voi, intristatiloru ascultatori, si destinsu voi, cei mai de aproape ruditi cu repausat'a in Domnulu, sociulu ei in vietia, baiati, frati, sorori s. c. l. acésta despartire, acésta intemplare trista, care e effuinti'a voiei lui Ddiu; primiti-o asiá, precum a primitu si a suferitu cu supunere crestinesca si cu umilintia repausat'a in Domnulu morbulu, dorerea, lung'a suferintia, de carea a avutu parte si in urma ens'asi mortea. — Unu atare omu, carele sente multiamire si indestulire si in ultimele mominte ale vietiei sale, e fericitu si in asta lume, — carele mai incolo, ca si repausat'a in Domnulu, more nu numai multiamitu cu tote, ce i-a tramisu Ddiu, ci si intorsu, indreptatu de tote peccatele sale, impaciuitu cu Ddiu prin santele sacraminte ale penitintiei si Cuminecaturei, nu pote se fia, decâtu si in cealalta vietia fericitu; éra candu cineva si-ajunge fericirea eterna, de ace'a nu avemu a ne intristá, ci mai vertosa a ne bucurá, si a dori din tota anim'a, ca se ajungemu si noi ace'a-si fericire, pentru carea si suntemu creati. Nu ve superati, nu plaugeti, nu ve intristati dara, rudeniele si amicii fericitei in Domnulu, cà-ci „*fericita e calca, intru care merge ca astadi, cà s'a gatitu ei locu de repausu.*“

I e r t a t i u n i .

Calea intru carea merge acum repausat'a e lunga, e cale mare, dintru care nu mai e reitornare; pentru ace'a ea dice ultimulu remasu bunu catra lume si catra toti si tote, ce o-au fostu legatu pre dens'a de lume, cerendu-si totu odata iertatiune dela toti, cu cari a vietiuitu in mai deaprope legatura, caroru prin urmare a avutu ocaziune, pote de a li gresi, a i vatemá ori a le fi spre greutate in cutare tipu.

1) *Dela sociu de casatoria*: Ultimele cuvinte de „remasu bunu“ le adresezu astadi catra tine, prea iubitul si prea intristatulu mieu sociu! **Ma'** multu pe asta lume nu vei audí grainulu mieu; stergeți lacrimel, inneca-ti suspinele, si me asculta, precum ai ascultat totu deaun'a in vietia cuvintele de mangaiare si compatimire, ce ti-am graitu intre valurilo si necesurilo vietiei. Sciú, cà dorerea si intristarea animei tale nu are margini, vedindu-te prin neindurat'a morte deodata despartitu pentru

totu daun'a de soci'a-ti credintiosa, cu carea convietiuindu 30 ani, ti-ai petrecutu cea mai frumoasa si mai fericita parte din vietii'a pamentesca. Scii inse, scumpulu animei mele, scii prea bine, cumca ori catu de bine se i-fia cuiva pe lumea acést'a, fericire deplina aici, in acésta „vale a plangeriloru“, nu gasesce; ace'a numai din colo de mormentu i-accepta pre cei ce din coce si-castiga merite pentru ea. Am sperantia si credintia tare, cá prea induratulu Creatoriu m'a chiamatu la acea fericire; si pentruca a fostu voi'a lui asia, si pentruca „fora voi'a lui Ddieu nu pica neci unu peru din capu“: din parte-mi mi-aflu deplina liniscire si mangaiare in acésta voia santa a prea induratului meu creatoriu. Te rogu deci si pre tine, se te imbarbatezi si se te nesuesci a-ti aflá asemenea mangaiare si liniscire, sciindu deodata si ace'a, cá calea, pe carea mergu eu inainte, acusi odata, o vei face si tu; cá-ci „locuintia de remasu“ pe pamentu nime nu are, si fericirea, dupa care alerga totu natulu, se gasesce numai in ceriu, unde „Domnedieu pre cei adormiti intru Isusu, i va aduce impreuna cu elu“ (I. Tes. IV. 14), adeca i va aduce „din morte la vietia si de pe pamentu la ceriu.“ Acolo, in acea patria fericita ne vomu revedé; si pana atunci inse te lasu cu Ddieu! si ti-multiamescu din adunculu animei pentru fraged'a iubire si credintii'a neclatita, cu carea te-ai nesuitu totdeun'a a-mi usiorá sarcinele si a-mi indulei amaretionile vietiei pamentesce; ti-multiamescu pentru ajutoriulu si sprigion'a slabitiuniloru mele, cari conformu scopului santei taine a casatoriei, mi le-ai prestatu totdeun'a fora pregetare; ti-multiamescu, cá mi-ai fostu in necasuri si superari mangaiare, in nepotintia ajutoriu, si destinsu in greulu si indelungatulu morbu, care in urma me si duse in mormentu, mi-ai fostu neobositu portatoriu de grige; dar mai pre susu de tote ti-multiamescu, cá vediendu-me storsa de poterile trupesci si aproape de mormentu, te-ai ingrigitu preste tote de partea cea mai nobile a fiintiei mele, de *sufletulu* meu, si ai miedilocitu, ca impartasindu-me cu santele taine ale moribundiloru, se ni-potu dá sufletulu curatu si curatitu in man'a Creatoriului; ti-multiamescu mai in urma, cá ai ostenitu si te-ai ingrigitu si acum dupa mortea mea, ca osamintele mele se se petreca si asiedie cu onore si cuviintia; — cu unu cuventu: ti-multiamescu sinceru si ferbinte, cá mi-ai fostu sociu cu credintia si cu iubire, si in bine, si in reu pana la or'a mutarii mele din lumea acést'a. Am inse se ti-indreptu mai pe urma si unele rogari, cari sciu, cá anim'a ta cea buna nu le va lasá neimplinite. Anume te rogu mai antâiu, se ti-aduci a minte in santele rogatiuni si in sacrificiulu necruntu, ce lu-vei aduce pe santulu altariu, cerescului Parinte, de mine, repausat'a ta socia, si se rogi pre prea bunulu Domnedieu, ca se daruesca iertare de pecate si repausu eternu sufletului meu; mai incolo te rogu, ca precum ai fostu pana acum sprigion'a si conducatoriulu baiatiloru nostri iubiti, pre cari din nemarginit'a bunetate a Provedintiei amu ajunsu ambii a i vedé asiediatu in carier'a vietiei, unde venitoriulu li-e asecuratu: se le fii si de aci inainte

nu numai bunu grigitoriu, conducatoriu și svatuitoriu, ci mai alesu poternicu mangaiatoriu pentru perderea mamei loru. In urma, ah, eu ticalos'a și pecatos'a! cu nespusa parere de reu sentiescu, că am pecatuitu și gresitu inaintea lui Ddiu căta frundia și erba; ci credu și speru tare, că dupa nemarginit'a Lui indurare va iertá sierbei sale, carea se intorce și se pocaesce, multimea pecatelor; dar știu și ace'a, că in anii numerosi, ce i amu petrecutu la olalta, jacundu și eu, ca totu omulu, ce porta trupu de pamentu, sub slabitiuni omenesci, am potutu se ti-gresiescu și ti-am și gresitu și tie, prea iubite sociule, — te rogu dara ferbinte, se faci bine, se ierti, acum inca odata și mai pe urma, sociei tale tote gresielele, graindu-mi din anima sincera unu cuventu de iertatiune, ca asiá și Ddiu se me ierte!

2) *Dela fiu (N.) și fie (N. N.), gineri și mora (N. N.)*. Acum mi-indreptu cuvintele catra voi, iubiti mei fi și fie. Ascultati rogarea cea de pe urma a mamei vostre și impliniti ultimele svaturi materne, ce vi le dau. Peste pucine mominte nu veti vedé alta decâtu semmulu crucii la mormentulu mieu, și candu veti dorí a imbracisiá pre mam'a vostra, nu veti mai poté imbracisiá alta decâtu acea cruce dela capulu mieu. Ori unde, ori incatro veti cercá, pre mam'a vostra cea dulce, nu o veti mai aflá. Credu, că animele vostre sunt cuprinse de dorere și intristare pentru departarea mea dela voi. Rogati-ve inse cu incredere deplina lui Ddien, și Elu ve va dá mangaiare; că-ci celu ce infige rane in animele omenesci, are și balsamu spre a le vindecá. Onorati și iubiti pre tatalu vostru, și ascultati svaturile lui cele bune, — și elu ve va suplini și loculu mieu. Iubiti-ve unulu pre altulu cu iubire fratiesca și cu iubire conjugale, traiti in pace, in armonia și buna contielegere; că-ci și acést'a multu va usiorá dorerea vostra, și va mangaiá intristarea vostra. Iubiti pre tota creatur'a facuta dupa tipulu și asemenarea lui Ddiu, iubiti pre totu omulu, că-ci totu omulu este deapropelu vostru; și prin implinirea acestui mandatu ddiescu multa pace și linisce va aflá anim'a vostra intre tote valurile și necesurile vietiei pamentesci, éra odiniora veti capotá respata demna dela Ddiu. Nu ve uitareti inse cu totulu neci de mine; aduceti-ve a minte in rogatiunile vostre și de mam'a vostra, rogati-ve prea induratului Parinte cerescu pentru repausulu și fericirea sufletulu mieu. Candu ve rostescu aceste cuvinte de despartire și ve lasu sub paz'a lui Ddiu, ve mai rogu inca și pre voi, ca de vi-am gresitu ceva in vietia, se faceti bine, se me iertati, ca asiá și Ddiu pre voi se ve ierte! .

3) *Dela frati și sorori (N. N.)*: Am se mi-indreptu și catra voi ultimele cuvinte de despartire, prea iubiti frati și sorori! — De petrece omulu in vietia numai cateva septemane ori și díle cu cineva in contielegere, in armonia și sincera amicitia, la despartire se sentiescu megnitá și intristatu. Ah, cătu este dața de mare dorerea și intristarea mea, candu me despartiescu pentru totdeun'a de voi, scumpii mei frati și sorori! cu cari am petrecutu in desfetari și fericire anii inocintiei, anii copilariei

in cas'a parintiesca! Prea bunulu Ddiu a diresu destinele nostre in lume, si noi, asiediati fiacare in pusetiunea sa croita de intiept'a Provedintia, nu amu incetatu a pastrá in anemele nostre ace'a-si iubire, ace'a-si atragere si simpatia fratiesca, carea s'a plantatu intru noi inca in cas'a parintiesca. Bucuri'a voastra a fostu totdeun'a si bucuri'a mea, si intristarea eu o am impartitu intre baiatii mei si baiatii vostri, intocma precum ati impartitu voi pre a voastra intre baiatii vostri si baiatii mei, astfeliu încátu noi cu totii pare că amu constituitu o familia. Fiti, ve rogu, si de aci inainte catra toti membri familiei nostre cu acc'a-si iubire, cu care ati fostu si pana acuma. Éra eu, luandu-mi remasu bunu de la voi, ve multiamescu de iubirea si bunavointi'a aretata catra mine si pastrata cu scumpetate pana la acést'a ora trista a despartirii. Ve oftezu dela Ddiu in vietia acést'a darulu cerescu, consciintia curata, indestulire si tota fericirea possibile, éra in cealalta vietia cunun'a nevescedita a necurmatei si nemarginitei fericiri! Ci ve rogu totodata, si mai pe urma, ca decumva vi-am gresitu si voue ceva in vietia acést'a pamentesca plina de slabitiuni si fragilitati, se binevoiti a me iertá din tota anim'a, ca asiá si pre voi Ddiu se se ierte, precum ve iertu si eu din adunculu animei!

4) *Dela alti consangeni.* Totdeun'a au petrecutu cu placere eugelele mele la voi, iubiti mei consangeni! si deca in vietia nu m'am uitatu neci de unulu dintre voi, apoi acum in ultimulu momentu, ce lu mai petrecu pe asta lume, cu deabunayasa mi-aducu a minte de toti, de iubirea, pe simpatia si bunavointi'a voastra, cu care v'ati aretatu totdeun'a catra mine si catra famili'a mea, si ve multiamescu din adunculu animei, oftandu-ve dela Ddiu darulu si indurarea lui cea mare si in acést'a si in cealalta lume. Eu astadi me despartiescu de voi pentru totdeun'a, si ve lasu cu Ddiu. Ve rogu inse, ca de vi-am gresitu ceva in vietia, se binevoiti a me iertá, ca si Ddiu pre voi se ve ierte!

5) *Dela amici si cunoscuti, precum si delu cei adunati aici.* Mai pe urma sentiescu, că mi-e cu nepotintia a me uitá de amicii si cunoscutii mei precum si de toti cei ce nu si-au pregetatu, ci unii chiaru din departare mare, au venitu se me onoreze cu presinti'a loru pretiuita si in clip'a esirii mele din lumea acést'a. Ve multiamescu din tota anim'a pentru iubirea sincera aretata catra mine in vietia, si demonstrata chiaru si acum la or'a despartirii mele. Ve rogu inse acum mai pe urma si pre voi, ca decumva din fragilitate omenesca vi-am gresitu ceva in lumea acést'a, se faceti bine si se me iertati, ca si Ddiu pre voi pre toti se ve ierte! —

Permiteti cu totii se mai dicu inca odata: Remasu bunu, prea iubitu meu sociu! Remasu bunu, scumpii mei baiati! Remasu bunu, iubiti frati si sorori! Remasu bunu, multu pretiuiti consangeni de tota spiti'a! Remasu bunu, amici buni si cunoscuti! Remasu bunu, onorata comuna, in carea am expiratu din lume! Remasu bunu casa si mesa, intru care si la care am petrecutu cu placere si desfetare anii ultimi ai vietiei mele! Remasu bunu, lume intrega! Pre toti si pre tote ve lasu cu Ddiu! — Éra tu, Domnulu si Ddieulu meu, primesce sufletulu celei ce o ai chiamatu la tine! — In numele Tatalui si alu Fiului si alu Spiritului s. Amin.

Cu esemplarie complete potemu sierbi inca de la inceputulu anului.

Proprietariu, redactoriu respundiatoriu si editoriu: **Iustinu Popflu.**

Cu tipariulu lui *Otone Hügel* in Oradea-mare. Strat'a domnesca Nr. 702/5.